NALEŻYTOSC P̶C̶ZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. Wydanie II.
Rok IX. Kraków, piątek 24 grudnia 1926 Nr. 287

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. K. O. w Krakowie 460.630.
Nakładem Spółki Wydawniczej „NOWY DZIENNIK"
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać **wprost** do Administracji.
Komunikaty przesłane redakcji **nie będą** uwzględnione.
Rękopisów redakcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje **od 12 do 1** w południe.

Cena numeru **20** groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 4·40, kwrt. Zł. 13·6
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 4·60, „ „ 13·8
Na prowincji: z przesyłką pocztową „ „ 5·00, „ „ 15·0
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 8·25, „ „ 25·0
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·15, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·20, nadesłane Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·85, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 1·—, gratulacye Zł. 10, inseraty zamiejscowe o **50%**, zagraniczne **100%** droższe

Dziś w numerze:

Prawda historycznych wydarzeń

Rola Żydów w życiu gospodarczem Polski przedrozbiorowej.

Dokonano w Polsce przed kilku dniami niezwykłego odkrycia, a obwieścił je prof. St. Stroński, a mianowicie, że „w dziejach cywilizacji udział kupiectwa był naprawdę ogromny i że mało u nas jest zrozumienia tych wielkich prac kupiectwa". Wspomniał też p. Stroński, że nawet w okresie utraty niepodległości kupcy polscy podbijali rynki rosyjskie. Nie wspomniał jednak o tem, jaki był udział kupiectwa w rozwoju cywilizacyjnym Rzeczypospolitej w ciągu długich wieków, kim byli ówcześni kupcy i dlaczego tak spadli z etatu. A byłoby to bardzo ciekawe.

Niewątpliwie, dużo wody upłynie we Wiśle, nim nastąpi dokładne i bezstronne poznanie tych spraw. W artykule dziennikarskim nie chcemy też stawiać i bronić ścisłych tez historycznych. Poruszyć chcemy jedynie zawsze aktualną sprawę zawsze zaprzeczanych historycznych praw żydostwa na tej ziemi. Przewało ściować bowiem należy dotychczasowe pojęcia i uświadomić sobie i otoczeniu prawdę ukrytą: Żydzi byli czynnikiem twórczym w rozwoju cywilizacyjnym tych ziem i dokonali tutaj niemałych prac cywilizacyjnych, zachowując swoją odrębność religijno-narodową. Ślad ich znaczy się wyraźnie na drogach rozwoju gospodarczego Rzplitej. Nierozerwalnie zaś splata się w przebiegu dziejowym zdarzenie gospodarcze ze zdarzeniem politycznem.

Niedoceniony jeszcze należycie genjusz organizacyjny Kazimierza Wielkiego otworzył szeroko granice Polski dla imigracji żydowskiej w połowie XIV. w. Z całą świadomością użył on żywiołu żydowskiego dla powstrzymania przerostu niemieckiej kolonizacji miejskiej. Złamać chciał bowiem żywioł niemiecki, wybijający się, jako czynnik o własnych dażeniach politycznych, i usunąć wewnętrzne niebezpieczeństwo niemieckie. Objawiło się ono wszak w całej grozie już jego ojcu Łokietkowi, gdy powstały przeciwko niemu zniemczałe miasta: Kraków i Poznań. Rozumiał zatem Kazimierz Wielki rolę Żydów pod względem gospodarczym, widząc konieczność udoskonalenia pierwotnych form gospodarczych i oceniając znaczenie rozwoju gospodarki pieniężnej dla konsolidacji państwa. Jego wielkie dzieła organizacyjne, nastawiające na nowe tory całe życie państwa, wymagały pieniędzy. Żydzi wnosili pieniądze i zasilali niemi bezpośrednio skarb królewski. Wnosili też praktyczną znajomość sposobów gospodarki pieniężnej i kształtowali jej ustrój. Żydem był bankier Lewko, któremu poruczono urządzenie i prowadzenie mennicy krakowskiej. Jego też dziełem była organizacja i administracja drugiego, najważniejszego „regale", żup solnych w Bochni i Wieliczce. Historja nazwała Kazimierza W. twórcą życia miejskiego i handlu na Rusi czerwonej, po jej przyłączeniu do Polski. Nie stworzyła tego jednak sama inicjatywa królewska. Żywiołem, który ożywił te ziemię, stwarzając na niej nowe ośrodki życia gospodarczego, byli w bardzo znacznej, przeważającej mierze koloniści żydowscy. Historja ówczesna nie notuje już liczniejszej kolonizacji niemieckiej.

W ocenie historycznej tego okresu pozostawiono nam kukłę legendarnej Esterki.

W dwa wieki później, Zygmunt Stary, przeprowadzając reorganizację skarbową, znowu popiera imigrację żydowską płynącą ze Zachodu. Stoi ona na wysokim stopniu kulturalnym i wnosi kapitał. Król śle listy dyplomatyczne do kanclerza czeskiego, ostrzegające, że majątek Żydów, opuszczających Czechy, znajduje się pod jego opieką. Lecz wnosili oni i coś więcej ponadto. Wszak przyznaje to nawet Prof. O. Halecki, że „król przy pomocy trzeźwych umysłów mieszczańskich a nawet żydowskich, skarb królewski doprowadzał do równowagi". Było więc chyba twórcze współdziałanie tak w tym, jak i we wielu innych wypadkach, o których nikt wspomnieć nie raczył. Nie wyjadaliśmy zatem „szpiku z kości".

A szpik w kościu Rzczplitej narasta w miarę jej rozwoju gospodarczego i terytorjalnego, w miarę utwierdzania się wpływów gospodarczo-politycznych państwa polskiego, naprzód na południowym wschodzie, później na północy. Wespół z kupcem ormiańskim, greckim i niemieckim przemierzają kupcy żydowscy od XIV. w. począwszy śródlądowe drogi handlowe prowadzące ku morzu Czarnemu i Śródziemnemu oraz ku Bałtykowi. Po zajęciu zaś Konstantynopola przez Turków, przez długi czas jedynie kupcy żydowscy prowadzili handel ze Wschodem. Gdy Polska uzyskuje wreszcie po roku 1424 swobodny dostęp do Bałtyku, a „kupcy polscy wolny pochód i drogę z ich towarami przez Prusy na morze", Żydzi wśród nieustających walk z mieszczaństwem pruskiem rozwijają swoją działalność handlową na północy, a osiadając w miastach pomorskich i prowadząc handel zbożowy z Koroną, przyczyniają się tym sposobem do gospodarczego i politycznego zespolenia Prus z Koroną.

W tym zaś właśnie okresie dokonuje się zmiana konjunktur gospodarczych i zmianą dróg handlowych w Europie. Z południa i południowego zachodu przesuwają się ośrodki handlowe ku morzu Bałtyckiemu. W cień zapada i ginie ekspansja handlowa Hiszpanii i Wenecji. Wyrasta nagle potęga handlowa Holandji. Upada handel śródlądowy, a wraz z nim chyli się ku upadkowi rozłożone u jego dróg miasta. Poczynają podupadać i miasta polskie, trawione zresztą ciągłą walką wewnętrzną mieszczan ze Żydami i hamowane w swobodnym rozwoju przemysłu przez ustawodawstwo sejmowe (Konstytucja r. 1565) będąca wyrazem swoistej polityki gospodarczej stanu szlacheckiego. Ten upadek miast nie pociąga za sobą zrazu głębszych zmian. Polska ma już bowiem dostęp do Bałtyku, a będąc krajem wyłącznie agrarnym, produkującym zboże na wywóz, staje się „śpichlerzem Europy". Odtąd interesa agrarne wybijają się na pierwszy plan w polityce gospodarczej państwa a szlachta potrafi tym interesom zapewnić wyłączne panowanie. Przyznać jednak trzeba, że ta polityka gospodarcza, jakkolwiek jednostronna i krótkowzroczna, dała państwu prawie dwa wieki wielkiej świetności. Instynkt kupiecki skierował Żydów w olbrzymiej mierze do handlu zbożowego i wywozowego. Tu leży klucz do rozwiązania tej zagadki, iż mimo upadku miast — Żydzi przez dwa niemal wieki trzymają się na powierzchni i utrwalają swój dobrobyt równolegle z przebiegiem ogólnej linji rozwojowej gospodarki społecznej, przyczem walnie się przyczynili do gospodarczego, a co zatem idzie politycznego związania ziem kresowych z Koroną. Zemie te najżyźniejsze w Polsce pozostają nieomal poza koniec XV. w. nieuprawne, nie biorą udziału we wywozie i nie są gospodarczo związane z Koroną. W połowie XVI. w. rozpoczyna się kolonizowanie tych ziem i urządzanie na nich wielkich gospodarstw rolnych. Powstaje tam wówczas cała sieć miast, skolonizowanych prawie wyłącznie przez napływających z Korony Żydów. Cała organizacja handlu zbożowego dostaje się w ich ręce. Już z początkiem XVII. w. biorą te ziemie bardzo silny udział w handlu wywozowym Polski. Zbieg tych zdarzeń względnie ich następstwo przyczynowe jest w tym wypadku zupełnie jasne i zupełnie przemilczane.

Załamanie się gospodarcze Rzczplitej następuje po wojnach kozackich i szwedzkich. Pogarsza sytuację zwycięska konkurencja rosyjska na ówczesnych targach zbożowych. Producent polski nie umie już sprostać i przeciwstawić sie tej konkurencji. Z upadkiem handlu zbożowego upada związany z tym handlem kupiec żydowski. Miasta kresowe tracą zwolna rację swego bytu i stają się siedliskami nędzy i ciemności. Dzieła zniszczenia dokonuje postępujące przez przeciąg przeszło 100 lat psucie się pieniądza — dewaluacja, wysysająca szpik z gospodarstwa społecznego, spychająca kupiectwo, przy ówczesnym systemie taks na dno nędzy.. Wojny i kryzys pieniądza w Polsce na przełomie XVII. i XVIII. w. dokonały zupełnego gospodarczego zniszczenia żywiołu żydowskiego. Żydzi nie mogli w tych warunkach ani doprowadzić do kumulacji kapitału, jak na Zachodzie, ani też przerzucić się do przemysłu, gdy z jednej strony stawała na przeszkodzie rozwojowi przemysłu polityka stanowa szlachty, z drugiej strony właśnie brak kapitału i wielkich kupców, organizatorów i kolonizato

rów spadli Żydzi, nie z własnej winy, do rzędu marnych pośredników, dworskich faktorów, kramarzy i karczmarzy. Na zachodzie zdobędą oni niebawem przodujące miejsca jako kupcy, przemysłowcy i bankierzy. Tu, w okresie anarchji i rozstroju, spadają coraz niżej. Prąd napa wy Rzeczpltej stworzył możliwości naprawy stosunków żydowskich w Polsce. Katastrofa rozbiorów unicestwiła jednak normalny rozwój stosunków i pogrążyła w zapomnieni pamięć i prawdę historycznych wydarzeń.

Dr. Ludwik Oberlaender.

Ministrowie obradują nad sytuacja zagraniczną i wewn.

4. stycznia - ekspose min. Zaleskiego na komisji senackiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. Wczoraj późnym wieczorem przybył do gmachu prezydjum rady ministrów marszałek Piłsudski i odbył dłuższą konferencję, w której wzięli udział wicepremjer Bartel, minister spraw zagr. Zaleski min. Meysztowicz i spraw wewn. Sławoj Składkowski. Konferencja trwała kilka godzin i dotyczyła spraw aktualnych z dziedziny polityki zagranicznej oraz spraw wewnętrznych, które mają być załatwione jeszcze przed ferjami świątecznemi.

Na dzień 4 stycznia zwołane zostanie posiedzenie komisji spraw zagr. senatu, na którem minister Zaleski wygłosi ekspose o przebiegu ostatniej sesji rady Ligi narodów oraz o sytuacji wywołanej rewolucją w Kownie.

Przyjaźń litewsko-niemiecka skierowana przeciwko Polsce

Oświadczenie posła litewskiego w Berlinie.

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Berlin, 22 12 (T) Poseł litewski w Berlinie który podczas przewrotu bawił w Kownie, powrócił obecnie do Berlina i oświadczył w rozmowie z dziennikarzami, iż nowy rząd litewski odnosi się nader przyjaźnie do Niemiec, już z tego względu, iż czołowi przedstawiciele tego rządu odradzają ze względów osobistych wybitne skłonności filogermańskie. Przyjaźń litewsko-niemiecka zwrócona jest — wedle oświadczenia dyplomaty litewskiego — przeciwko Polsce.

Co się tyczy stosunku nowego rządu litewskiego do Kłajpedy, będzie się starał rząd o przychylne traktowanie autonomicznych postulatów Kłajpedy, a to w interesie porozumienia litewsko-niemieckiego.

Postulaty komisji sejmowej w sprawie podatku obrotowego

nie będą uwzględnione w przyszłym roku

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. Sejmowa komisja skarbowo-budżetowa upoważniła, jak wiadomo, posła Michalskiego do porozumienia się z ministrem skarbu Czechowiczem w sprawie obniżenia podatku obrotowego dla wszystkich kategoryj przedsiębiorstw handlowych. Pozatem komisja wysunęła postulat, by patenty handlowe zostały zróżniczkowane przez wprowadzenie 8 kategoryj za... przyczem najniższe 4 miałyby być wolne od płacenia podatku obrotowego, a to w myśl wskazań prof. Kemmerera.

Jak się dowiadujemy, postulaty te nie będą mogły być uwzględnione w roku 1927, gdyż wymagałoby to nowelizacji ustawy o podatku obrotowym. Możliwe natomiast jest wprowadzenie ulg częściowo już przez ministerstwo skarbu zarządzon...

Czy władze pocztowe przestrzegają tajemnicy korespondencji?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. W związku z częstem otwieraniem przez pocztę listów zwykłych a nawet poleconych, rozeszły się pogłoski, jakoby na poczcie istniały tzw. „czarne gabinety". Generalny dyrektor poczt i telegrafów p. Jaroszyński oświadczył w tej sprawie co następuje:

„W związku z utrudnieniami importowemi dla towarów luksusowych wielka ilość jedwabiu i koronek zostaje przemycana we formie listów. Wobec tego urzędnicy celni otrzymali polecenie otwierania listów, co do których zachodzi podejrzenie, że zawierają towary przemycane. Oczywiście urzędnicy treścią listów nie interesują się i nie czytają".

Ze słów więc generalnego dyrektora poczt i telegrafów wynika, że tajemnice korespondencji nie są przez naszą pocztę przestrzegane. Otwieranie listów w nieobecności adresata, bez jego wiedzy i zgody jest gwałceniem konstytucji, gwarantującej tajemnicę korespondencji. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że list zawiera towary przemycane, to można przecież zażądać od adresata otwierania listów w obecności urzędnika pocztowego i celnego.

Dalsze śledztwo w sprawie włamania do B. Dyskontowego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. Nietylko klijenci Banku Polskiego, ale i szerokie sfery społeczeństwa pozostają nadal pod wrażeniem niezwykłego napadu na skarbiec Banku Dyskontowego Warszawskiego. Planowość zamachu jest niesłychanie zastanawiająca. Cała robota około podkopu wskazuje na to, że podkopujący musieli dokładnie znać urządzenia wewnętrzne tak banku, jak i skarbca. Władze śledcze pod tym względem nabrały już pewności, tembardziej, że po szczegółowem zbadaniu wnętrza gmachu stwierdzono, że dzwonki alarmowe były przytłumione, a niektóre nawet unieruchomione. Niewyjaśniona jest dotychczas rola stróża domu, przy ulicy Niecałej, skąd podkop przeprowadzono. Stwierdzono, że stróż tego domu w nieprzepisanej porze zamknął bramę, a to w tym celu, by dać możność bandytom wywiezienia olbrzymiej ilości ziemi wydobytej z podkopu.

Stróż ten został aresztowany. Śledztwo trwa w dalszym ciągu.

Konflikt w polskiej partji komunistycznej

Warszawa. (AW) W polskiej partji komunistycznej, konflikt wewnętrzny zaostrza się w dalszym ciągu. Walka toczy się między posłem Wrskim-Warszawskim, zajmującym stanowisko opozycji przeciwko obecnej polityce kominternu, a drugim posłem komunistycznym Sochackim, który niedawno przesłał na sesję I.K.K.J. (Komitet wykonawczy Trzeciej Międzynarodówki) krytykę polityki pos. Warszawskiego w Sejmie i zarzuca mu, że nie służy należycie interesom polityki unji sowieckiej i zaciera ostrość stanowiska klasowego oraz nie walczy dostatecznie p PPS.

Korfanty usunięty z rady nadzor. Skarbofermu

Warszawa, 22. 12 PAT. Uchwałą Rady Nadzorczej Skarbofermu p. Korfanty został usunięty ze składu Rady. Tymczasowo do chwili porozumienia władz polskich z francuskiemi w miejsce p. Korfantego powołany został do Rady Nadzorczej p. Hełczyński.

Konferencja przemysłowców z Zagłębia Dąbrowskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. Dziś odbywa się zjazd przemysłowców górniczych z Zagłębia Dąbrowskiego, który obraduje nad żądaniem robotników o podwyżkę w wysokości 8 proc. Jutro odbędzie się wspólna konferenc. przemysłowców z robotnikami. Sfery miejscowe oceniają sytuację optymistycznie. Do zatargu prawdopodobnie nie dojdzie.

Uchwały rady zawiadowczej P. K. O

(Telefonem od naszego korespondenta

Warszawa. 22. 12. Sin. Rada zawiadowcza PKO zatwierdziła plan gospodarczy tej instytucji na rok 1927. Dochody PKO preliminowane zostały na sumę 12,8 miljony złotych, wydatki zaś na 11 miljonów złotych. Rada zawiadowcza upoważniła prezesa PKO do podwyższenia stawek opłat manipulacyjnych w obrocie czekowym, o ileby prowadzone pertraktacje z generalną dyrekcją poczt i telegrafów o obniżenie pobieranych przez nią opłat nie doprowadziły do pożądanego rezultatu.

Cukier jednak zdrożeje

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 22. 12. Sin. Dziś odbyło się posiedzenie ekonomicznego komitetu rady ministrów przy ministerstwie skarbu w sprawie podwyżki cen cukru. Powszechnie uważają, że sprawa podwyżki cen cukru jest rzeczą zadecydowaną.

—o-§-o—

Sąd nad byłym dyktatorem greckim

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Ateny. 22. 12. (D) Sprawa nadużyć byłego dyktatora greckiego Pangalosa, rozpatrywana będzie wkrótce przez specjalnie utworzony trybunał stanu, w skład którego wchodzi 25 posłów.

Reprezentanci sowietów pozostają w Kownie

Moskwa, 22 12 PAT. Agencja telegraficzna Unji Sowieckiej donosi: Miarodajne koła dementują pogłoski rozszerzane przez prasę wrogą Unji Sowieckiej co do rzekomego odwołania upełnomocnionego reprezentanta i attache wojskowego Unji Sowieckiej z Kowna. Reprezentanci Unji Sowieckiej znajdują się nadal jak dotychczas w Kownie.

Ustawa o niszczeniu materjału wojennego w Austrji

Wiedeń, 22 12 PAT. Rząd austrjacki wniósł do parlamentu projekt ustawy co do przeprowadzenia artykułu 132 traktatu pokojowego zawartego w Saint Germain. Artykuł powyższy odnosi się do niszczenia maszyn i urządzeń celem fabrykacji broni, amunicji i materjału wojennego.

Francja wobec Włoch i Rosji

Groźba nowych zawikłań w polityce europejskiej.

Genewa odsunęła na chwilę inne problemy francuskiej polityki zagranicznej. Nawet zawarcie paktu włosko-albańskiego nie wzbudziło w prasie francuskiej żywszego zainteresowania. Ale fale genewskie powoli się uspakajają, tak, że inne problemy polityki francuskiej wysuwają się na pierwszy plan.

Przedewszystkiem opinja publiczna nietylko południowych departamentów, ale całej Francji mocno jest zaniepokojoną koncentracją większych kontyngentów wojskowych na granicy włosko francuskiej. Francuski sztab generalny który dotychczas orjentował się w kierunku wyłącznie tylko niebezpieczeństwa niemieckiego, teraz przerzucił niejako swój punkt ciężkości na południe zajął się kwestją wzmocnienia granicy włosko-francuskiej. Nietylko wojska, ale i materjał wojenny w większej ilości koncentruje się na granicy włosko-francuskiej.

Quai d'Orsay usiłuje równocześnie na drodze pokojowej dojść do porozumienia z Włochami. Dyplomatyczne rozmówki nie wydały jednak na razie żadnych pozytywnych rezultatów, tak, że o spotkaniu się Brianda z Mussolinim w bardzo bliskiej przyszłości niema mowy. — Petrinax w „Echo de Paris“ donosi, że inicjaty wa do tej konferencji między Mussolinim a Briandem nie wyszła wcale z Londynu, lecz od Brianda. Jednakowoż w międzyczasie zawarty traktat włosko-albański nie przeszedł bez echa i Francji sprawił duże przykrości, ponieważ zmusił Francję do zajęcia stanowiska wobec Jugosławji. Prasa włoska, komentując koncentrację wojsk francuskich na granicy francusko-włoskiej, łączy ją z dymisją Nincicza. Senator Morelli, piszący od lat pod pseudonimem Rastignac artykuły w „Secolo“, odgrywa w prasie włoskiej rolę enfant terrible, rolę analogiczną do roli Petrinaxa w „Echo de Paris“. Otóż Rastignac sądzi, że koncentracja większych kontyngentów francuskich nie może być uważana za odpowiedź Francji na podobne zarządzenia Włoch, gdyż Włochy — jak twierdzi autor — nie przeprowadziły większego przegrupowania wojsk na granicy włosko-francuskiej. Pocóż więc — pyta Rastignac — ta prowokacja wobec Włoch i to właśnie w chwili, kiedy Nincicz z powodu Albanji podaje się do dymisji.

Sprawa przedstawia się atoli trochę inaczej. Francja zwlekała z podpisaniem traktatu przyjaźni z Jugosławją, nie chcąc drażnić Włoch. Dopiero posunięcie Włoch w Albanji skłoniło Francję do energiczniejszego wystąpienia, ponieważ Francja obawia się, by państwa bałkańskie w swej rozpaczy nie uciekły się pod opiekuńcze skrzydła Rosji. Charakterystyczny pod tym względem jest artykuł Sauerweina w „Matin“, skierowany przeciw możliwościom bolszewickiej propagandy na Bałkanie. Sauerwein przedstawia Cziczerina jako neurastenika, który cierpi na manję prześladowczą. Zda je mu się wciąż, że wszystkie państwa intrygują przeciwko sowietom, przyczem Cziczerin nie uwzględnia wcale faktu, że sytuacja w Europie od roku 1924 zupełnie się zmieniła. Francja liczy się poważnie z tem, że Cziczerin zechce wyzyskać niepokoje na Bałkanie, nawiązując do starej tradycji Rosji, jako opiekunki państw bałkańskich. Usadowienie się Rosji w Bałkanie względnie wzmocnienie jej wpływów tamże mo że poważnie zaszkodzić interesom francuskim.

Te rozmaite głosy prasy, które tu podaliśmy, charakteryzują w sposób jasny chaos panujący w Europie, a wywołany olbrzymiemi aspiracjami Włoch.

Na horyzoncie politycznym

Nowy kurs polityki Anglji wobec Chin

Ubiegłej soboty odbyła się w Pekinie konferencja ambasadorów obcych państw, na której przedstawiciel Anglji odczytał deklarację zawierającą zasadnicze stanowisko Angli wobec zmienionej sytuacji w Chinach. Nota angielska składa się z trzech punktów, a mianowicie: 1) Przyznanie specjalnych ceł, które swego czasu na konferencji waszyngtońskiej przyrzeczono Chinom, każdemu rządowi chińskiemu, który reprezentuje w danym momencie wolę Chin, 2) Wymiana istniejących układów z Chinami w ten sposób, by te układy straciły charakter jednostronny i uwzględniały stanowisko Chin jako równouprawnionego państwa. 3) Powolne zniesienie systemu eksterytorjalności, ponieważ chiński wymiar sprawiedliwości w ostatnich czasach jest więcej zadawalający.

Noty powyższej nie wręczono gabinetowi w Pekinie, jednakowoż przedstawiciele państw przesłali ją swoim rządom. Ambasada angielska oświadczyła, że z Londynu nadejdą informacje, kiedy nastąpią zmiany na podstawie angielskich propozycyj. Londyńskie „Times“, nawiązując do tego memorjału oświadczają, że Anglja podjeła inicjatywę, by wyjaśnić sytuację. Ta angielska inicjatywa oznacza właściwie praktyczne uwzględnienie faktu że wiele żądań chińskich można uważać za zupełnie uzasadnione. Rząd angielski chciał przez tę swoją inicjatywę podkreślić aktualność problemów chińskich i zmusić niejako wszystkie inne państwa do zmiany orjentacji politycznej wobec Chin.— Europę w Chinach uratować może tylko jednomyślność wszystkich w Chinach zainteresowanych państw europejskich. I dlatego Anglja dotychczas nie chciała się wyodrębnić i iść własną drogą.

W międzyczasie trwa jednak w Chinach walka generałów. Szanghaj staje się teraz punktem centralnym obecnej wojny chińskiej. Czang Tso Lin w połączeniu ze Sun Czuan Fangiem utworzył armję północną, którą skierował na Szanghaj. Także armja kantońska koncentruje wszystkie swe siły, by przedtem jeszcze Szanghaj zdobyć. Od rozstrzygnięcia tych zapasów o Szanghaj zależy realizacja nowych planów angielskich.

Morderca jako poseł

Iwan Hejjas posłem do parlamentu węgiersk.

Nowy sejm najprawdopodobniej otworzy hr. Apponyi jako najstarszy poseł, a do pomocy dodany mu będzie Iwan Hejjis jako poseł najmłodszy. Hr. Apponyi nie jest bynajmniej wzorem europejskiego liberała, owszem w czasach przedwojennych, kiedy Węgry były jeszcze wielkiem państwem, uchodził za czarnego hrabiego a politykę jego cechowało bezwzględne okrucieństwo i zaborcze instynkty wobec mniejszości narodowych. Ich wynarodowienie było dla hr. Apponyi'ego najwyższym ideałem wewnętrznej polityki węgierskiej. Teraz sytuacja się zmieniła, teraz hr. Apponyi uchodzi za postępowca. A jest nim bezsprzecznie, skoro się uwzględni, że Hejjasa postawiono jako wzór dla węgierskiej młodzieży.

Uczynił to swego czasu w starem Zgromadzeniu narodowem poseł Pekar. Ta apoteoza Hejjasa wywołała bardzo ostry sprzeciw ze strony „Vilagu“, w którem to piśmie Geza Feleky zamieścił artykuł piętnujący Hejjasa jako najzwyklejszego bandytę. Z powodu tego artykułu Pekar, który jest równocześnie znanym pisarzem węgierskim, wniósł skargę o obrazę czci. Geza Feleky chciał przeprowadzić dowód prawdy, lecz tego dowodu nie dopuszczono i skazano go na dwa miesiące więzienia. Do rozprawy apelacyjnej, która się w tych dniach odbyła, przedłożył Geza Feleky olbrzymi materjał, wykazujący ponad wszelką wątpliwość winę Hejjasa jako masowego mordercy. W r. 1919 na rozkaz Hejjasa stracono w lasach orgowańskich 80 ludzi, nad którymi się przedtem w bestjalski sposób znęcano. Prokuratura wojskowa wygotowała urzędowo akt oskarżenia przeciwko Hejjasowi, zarzucając mu mord niewinnych ludzi w 54 wypadkach. Wyroku uszedł Hejjas tylko dzięki temu, że naczelnik państwa Horthy zarządził zastanowienie śledztwa. A teraz bandyta, który popełnił zbrodnie, kierując się bardzo często względami materjalnej korzyści, został dzięki poparciu ministra spraw wewnętrznych w gabinecie Bethlena posłem do parlamentu węgierskiego.

Ciekawy poseł i bardzo ciekawy parlament...

MIECZYSŁAW SCHLEYEN

Człowiek, który kochał ludzi

Józef Popper — Lynkeus.

(Ciąg dalszy)

Oprócz prac teoretycznych rozwija Popper działalność inżynierską. I tak w r. 1867 opracował projekt wkładki do kotłów, zapobiegającej tworzeniu się kamienia kotłowego. Wkładka ta była przez długie lata jedynie racjonalnem urządzeniem, dopóki nie została wyparta już w nowszych czasach przez chemiczne oczyszczenie wody przed zasileniem kotła. Następnie pracuje nad teorja i konstrukcją kondensatorów do maszyn parowych które to prace prowadzą go do rozprawy: „Ueber Versuchresultate und Betrachtungen betreffs Dampfkondensation mittels bewegter Luft“ i projektu kondensatora na 60 K.M. zakupionego przez firmę Siemens-Halske. O wielkiem powodzeniu tej konstrukcji świadczy w rok później uskutecznione zamówienie austrjackiego ministerstwa rolnictwa na kondensator o sile 300 KM. (jak na rok 1888 były to niezwykłe rozmiary) dla cukrowni w Przybramie.

Trwałą wartość mają prace Poppera poświęcone problemom techniki lotniczej. W r. 1875 publikuje Akademja Nauk we Wiedniu jego prace: ‚Ueber die Quelle und Betrag der durch Luftballons geleisteten Arbeit“. W r. 1888 ogłasza Popper serję artykułów w ‚Zeitschrift für die Luftschiffahrt“, które po tem wyszły w jednym tomie pt. „Flugtechnik“. W r. 1911 powstaje praca: „Der Maschinen — und Vogelflug. Eine historisch- kritische flugtechnische Untersuchung“. Ostatnią pracą sędziwego, bo już 82-letniego uczonego był projekt konstrukcji latawca śrubowego, który miałby urzeczywistnić niezwykle doniosłą dla lotnictwa ideę pionowego wzniesienia się samolotu bez startu. Praca ta została wydrukowana po śmierci Poppera w I. tomie wydawnictw uniwersytetu jerozolimskiego w dziale: Physica et Mathematica pt. ‚Grundschema eines Schraubenfliegers“.

W ten sposób odradzająca się, a raczej jedynie nowoorganizująca się nauka żydowska złożyła należyty hołd pamięci Poppera umieszczając jego pracę wśród prac luminarzy żydowskiej nauki jak Levi Civita, Hadamard. Einstein Loria i inni.

Prace lotnicze Poppera mają wielkie znaczenie dla teroji lotnictwa i jak pdonosi Theodor v. Karman, profesor politechniki w Aachen i dyrektor Instytutu Aerodynamicznego, są one pierwszemi, które rzucają pomost miedzy racjonalną mechaniką a technika lotniczą.

Prace te są dowodem niezwykłych talentów umysłu Poppera. dają obraz opanowania nowoczesnej wiedzy przyrodniczej, technicznej i matematycznej, a jednak są jedynie drobnym szczegółem w całokształcie działalności tego człowieka.

Józef Popper Lynkeus był nie tylko utalentowanym inżynierem, ale był też przyjacielem ludzi. Miłość ludzi wypływa u niego z jakiegoś formalnego kultu dla jednostki i jej praw, z jakiegoś niezwykłego szacunku, który żywił dla ludzkiej egzystencji. Na ścisłych naukach wydyscyplinowany umysł nie sprowadził tego kultu na bezdroża jakiejś pół- mistycznej antropozofji w duchu Steinera — a stworzył nowy system współżycia ludzi oparty na bezwzględnem poszanowaniu praw jednostki.

Zasługą Poppera po wszystkie czasy będzie stanowcze stwierdzenie, że głodowanie pewnej części ludzkości, bynajmniej nie jest prawem natury. Przyroda jest dość bogata, by wszystkich wyżywić, ale jedynie przy racjonalnym rozdziale dóbr. W dziele „Das Recht zu leben und Pflicht, zu sterben“ dowodzi Popper, że opieka państwa nad jednostkami ekonomicznie słabemi jest tak konieczna, jak opieka nad starcami, sierotami i kalekami. Opieka ta jednak nie powinna wyrażać się w udzielaniu jałmużny, jak to dotychczas w bardzo małym zresztą zakresie praktykowano tylko państwo powinno przyjąć na siebie obowiązek bezpłatnego dostarczenia każdemu obywatelowi pewnego minimum środków spożywczych bezwarunkowo potrzebnego do utrzymania życia. Środki te powinny być wytwarzane w fabrykach państwowych siłami armji odżywiania której organizacja podobną byłaby do armji wojskowej.

Dok. nastąpi.

KRONIKA

Wschód słońca	Grudzień 23 Czwartek 18 Tebet 5687	Zachód słońca
6 m. 43		15 m. 28

— **OSWIETLENIE ULIC W DZIELNICY ŻYDOWSKIEJ.** Na skutek starań Krak. Stow. Kupców, zdecydował się wreszcie magistrat na odpowiednie oświetlenie ulicy Stradom i Krakowska, gdzie obecnie panują ciemności, nietylko utrudniające zarobkowanie licznym kupcom, dzielnice te zamieszkującym, ale wprost zagrażające bezpieczeństwu publicznemu. Onegdaj wydelegował magistrat komisję policyjno drogową, która stwierdziła konieczność należytego oświetlenia obu tych ulic lampami elektrycznemi, na wzór innych głównych arteryj komunikacyjnych miasta. — Ze względu na konieczność ułożenia nowego kabla i prac ziemnych, nie można się jednak spodziewać zaprowadzenia odpowiedniego oświetlenia już w najbliższych tygodniach; prace te nastąpią w możliwie najkrótszym czasie tak, iż na wiosnę z całą pewnością liczyć można na ostateczne spełnienie tego usprawiedliwionego postulatu.

— **OGRANICZENIE RUCHU POCIĄGÓW TOWAROWYCH.** Celem zapewnienia drużynom parowozowym odpoczynku świątecznego minister komunikacji inż. Romocki polecił dyrekcjom wileńskiej, radomskiej, krakowskie, lwowskiej i stanisławowskiej wstrzymanie ruchu pociągów towarowych 24 grudnia od godziny 18 do 26 grudnia godziny 6. W dyrekcjach kolejowych warszawskiej, poznańskiej i gdańskiej ze względu na duże skupienie się w zagłębiach wagonów załadowanych węglem i trudności ruchu, ruch pociągów towarowych wstrzymany będzie 24 grudnia od godziny 18 do 25 grudnia godziny 18. Ruch pociągów przewożących transporty wojskowe, ładunki szybko psujące się i żywy inwentarz nie ulega wstrzymaniu.

— **NA 25-LECIE BRATNIEJ POMOCY W ZAKOPANEM** zwołują pracownicy i przyjaciele przedwojennej Bratniej Pomocy do Zakopanego na 2 stycznia 1927 zjazd, który rozpocznie się o godzinie 3-ciej popołudniu w hotelu Stamary. Referaty wygłoszą pp. Dr. Brzeziński, Dr Kuczewski i p. J. Kuczewska. W razie zgłoszenia się na miejsce do 27 grudnia 1926 komitet dostarczy noclegów. Komitet (adres „Borek" Zakopane) prosi wszystkich przyjaciół przedwojennej Bratniej Pomocy o niezawodny udział w zjeździe. —

— **SPRAWA DYR. FILIPPIEGO.** Jak słychać rozpisanie rozprawy przeciw b. dyr. banku Filippiemu i czterem współoskarżonym: Wilińskiemu, Winiarzowi, Dronce i Moeserowi uległo zwłoce z powodu kilkutygodniowej choroby sso. Dra Kaczmarskiego, który, jak wiadomo, będzie prowadził tę rozprawę. Podczas ubiegłych trzech tygodni akta sprawy, obejmujące olbrzymi materjał śledczy, były przepisywane przez trzy stenogr. w kancelarji sadu okręgowego do użytku obrony. Bezpośrednio po świętach sso. Dr Kaczmarski, który już powrócił do zdrowia, przystąpi do zapoznania się z materjałami sprawy, poczem wyznaczy rozprawę. — Termin rozpoczęcia rozprawy przypadnie przypuszczalnie dopiero w lutym lub marcu 1927 r. Podobno obronę dyr. Filippiego objął adw. Paschalski z Warszawy. Wilińskiego bronić będzie adwokat Dr Gross, Winiarza — adw Dr Gertler, zaś Dronkę i Moesera — adw. Dr Woźniakowski.

— **ECHA NADUŻYC W KRAKOWSKIEM D.O.K.** Sledztwo w głośnej w kwietniu br. sprawie nadużyć w Kasie krakowskiego DOK dobiega końca. B. adjutant b. dowódcy O.K. gen. Kulińskiego, kapitan Remer, który po ujawnieniu nadużyć targnął się na swe życie, pozostaje nadal w areszcie śledczym, zaś współobwiniony por. Lejczak, b. płatnik O.K. został przed kilku dniami wypuszczony z aresztu i będzie odpowiadał z wolnej stopy. Rozprawa odbędzie się prawdopodobnie w styczniu 1927 roku przed wojskowym sądem w Krakowie, gdyż władze wojskowe cofnęły zarządzoną po ujawnieniu nadużyć delegację sądu wojskowego w Przemyślu dla przeprowadzenia śledztwa i rozprawy przeciw kap. Remerowi i por. Lejczakowi.

— **W ZAMIARZE SAMOBÓJCZYM** wypiła większą ilość kwasu azotowgo 42-letnia Emilja Karczewska, emerytowana urzędniczka. Pogotowie ratunkowe przewiozło desperatkę w groźnym stanie do szpitala św. Łazarza.

— **NIESZCZĘSLIWEMU WYPADKOWI** uległ dorożkarz Tadeusz Dominik, który pośliznął się koło drzewek w Rynku głównym tak fatalnie, że padając, zawisnął głową na sztachetach, ogradzających drzewka. Dominik omal-że nie zadusił się, a doznał poważnych obrażeń na szyji, Pogotowie ratunkowe przewiozło go do szpitala.

— **PRZEJECHANIA.** Wczoraj w południe na ulicy Zwierzynieckiej wpadła pod wóz ciężarowy Anna Cholewa, robotnica i doznała ciężkich obrażń na całem ciele, oraz rany w brzuch od kopnięcia konia. — Pogotowie ratunkowe interwenjowało — prócz w powyższym wypadku — również na ulicy Wrocławskiej, gdzie samochód ciężarowy najechał na Walentego Przęskowskiego, pomocnika szefera zakładów aprowizacyjnych magistratu. Doznał on poważnych obrażeń na nogach. Ofiary wypadków przewieziono do szpitala.

— **AWANTURA Z PIJAKIEM W MAGISTRACIE.** Wczoraj wieczorem przybył do gmachu magistratu jakiś osobnik silnie podchmielony i zażądał widzenia się z prezydentem. Gdy portjer zatrzymał pijanego, ten wyjął momentalnie nóż i rzucił się na portjera. Dzięki szczęśliwemu przypadkowi, portjer uniknął ciosu, a obecni przy zajściu woźni magistratu ubezwładnili napastnika i oddali go w ręce policji. Ze względu na niepoczytalny stan pijanego napastnika policja nie stwierdziła jego tożsamości, ani też, w jakim zamiarze przybył on do magistratu.

— **SCHWYTANY NA GORĄCYM UCZYNKU.** Organa policyjne aresztowały osobnika który podaje się za Jana Dwojaka (lat 19) rzekomo z Broniszowic, gmina Bokszyce pow. Opatów, który przebywał w Krakowie od kilku tygodni i kradł różne przedmioty. Ostatnio włamał się on do sklepu Rozalji Granner przy ul. Dietlowskiej, gdzie został schwytany na gorącym uczynku kradzieży towarów korzennych.

— **ARESZTOWANIA.** Policja aresztowała Małkę Zauber za kradzież 42 zł i 2 dolarów na szkodę swej współlokatorki Ryfki Lieberman. — Również aresztowano Ciężkiego, Płonkę i Obydzińskiego, znanych oszustów okolicznościowych za oszustwo dokonane przed kilku dniami na szkodę Czapli, od którego wyłudzili 300 marek niemieckich.

— **KRADZIEŻ PAKI ZAPAŁEK.** Mojżesz Rabinowicz, kupiec zam. przy ul. Celnej l. 11 zgłosił do policji, że dnia 21 bm. skradziono mu z przed sklepu pakę zapałek wartości 300 zł.

— **POŻAR W PRĄDNIKU BIAŁYM.** Dnia 21 bm. o godz. 22-giej wybuchł pożar w zabudowaniach gospodarczych Halskiego w Prądniku Białym poza obrębem Wielkiego Krakowa. Pożar zniszczył 3 budynki gospodarcze. Przybyła na miejsce straż pożarna ogień ugasiła. Przyczyny pożaru ani też szkody dotychczas nie ustalono.

——o§o——

— **SJONISCI,** członkowie klubu Tel Awiw (Stradom 13), zbierają się dziś we czwartek 23 bm. wieczorem. Przybycie obowiązujące.

——o§o——

— **PIÓRA STRUSIE** we wszystkich kolorach farbuje jaknajdokładniej farbiarnia „TĘCZA" Kraków Przyjmuje też takie roboty do innych farbiarni.

Z sali sądowej.

WYROK W SPRAWIE HOSSEGO

Przez trzy dni toczyła się w krakowskim sądzie wojskowym pod przewodnictwem majora Kraśniaka ponowna rozprawa tajna przeciw b. urzędnikowi wojskowemu Oskarowi Hossemu, oskarżonemu o zbrodnię szpiegostwa. Hosse który w maju br. zbiegł z rozprawy do Czech następnie powrócił do Polski i został aresztowany. Podczas trzechdniowej rozprawy przesłuchano kilkunastu świadków. W dniu wczorajszym zapadł wyrok, uwalniający Hossego po raz drugi od oskarżenia o szpiegostwo.

Prok. Major Nuckowski wniósł zażalenie nieważności i sprzeciwił się wypuszczeniu Hossego na wolną stopę jednak trybunał na wniosek obrońcy Dra Z. Kwiecińskiego postanowił zwolnić Hossego z aresztu.

Lista Nr. 34
Funduszu Łańcuchowego
na rzecz Żydowskiego Domu Akademickiego w Krakowie.

(Datki składać należy na konto PKO 406.365).

I Henryk Scherer składa 50 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Firmę **Wiener i Sollak** w Katowicach, 2) Firmę **D. Czwiklitzer** w Katowicach, 3) Fryderyka **Fuchsa** w Królewskiej Hucie, 4) Hermana **Werkera** w Królewskiej Hucie, 5) D. Freunda w **Katowicach**, 6) Firmę Kosmos w Łodzi, 7) **Henryka** Rechtmanna w Łodzi, 8) Dawida **Markusa** w Łodzi.

II. **Regina Felix** z Andrychowa składa **50 Zł.**

III. **Dr. Józef Frenkel** składa 50 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra **Emila** Libana, 2) Ryszarda Lipschütza, 3) **Feliksa** Winklera.

V. **Inż. Ferdynand Liebling** składa 50 Zł.

VI. **Dr. Józef Frommer** składa 50 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra Zygmunta Singera, 2) Dra Aleksandra **Grunera** w Skawinie, 3) Inż. Józefa Abrahamera, 4) **Markusa** Lindenbauma, 5) Dra Zygmunta Fenichla.

VII. **Dr. Artur Herstein** składa 50 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) **Wilhelma** Katza w Tarnowie, 2) Daniela **Fluhra** w **Tarnowie**, 3) Izaka Katznera.

VIII. **Szymon Grubner** z Rzeszowa składa 50 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Jakóba Birmanna, 2) Firmę **Eisenberg i Karpf**, 3) Dra Hermana Feiwla, 4) Szymona Fleischera, 5) Kubę Geschwinda, 6) Ozjasza Schneeweisa, 7) Dra Artura Wanga, 8) Hermana Wanga, 9) Pinkasa Weissberga, wszystkich w Rzeszowie, 10) Leona Grossmanna w Przemyślu.

IX. **Beer Honigwachs** składa 25 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Hugona Reicha w Łodygowicach, 2) Adolfa Traubnera w Bielsku, 3) Firmę Henryków w Kielcach, 4) Firmę J. Kowalski i Ska, 5) Firmę „Strug" w Grudziądzu, 6) Firmę Klagsbald i Honigwachs w Przemyślu, 7) Firmę F. Honigwachs i J. Langer, 8) Emanuela Abelesa, 9) Firmę „Mazowja" w Noworadomsku, 10) Dr. Henryka Loebla w Przemyślu.

X. **A. Zorn z Kącłowej** składa 25 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) **Samuela** Neugröschela, 2) Jakóba Samula, 3) **Natana** Führera, 4) Chaima i Izaka **Herbachów**, 5) **Hermana** Gottloba, wszystkich w Grybowie, 6) **Dawida** Wasermanna w Jarosławiu.

XI. **Maurycy Schwanenfeld** z Tarnowa składa 25 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej **kwoty**: 1) Ignacego Kellera, 2) **Majera Weissa**, 3) Majera Löwa, wszystkich w Tarnowie.

XII. **Dr. Gustaw Rieser** z Chrzanowa składa 25 Zł i wzywa o złożenie odpowiedniej kwoty: 1) Dra Stiela w Chrzanowie, 2) **Inż.** Leona Karpa w Chrzanowie, 3) **Inż.** M. Princa w Chrzanowie, 4) Dra Bribrama w Chrzanowie, 5) Dra Feldmanna w Jaworznie, 6) Dra Fruchthändlera w Jaworznie, 7) Dyr. Pawła Riesera we Lwowie.

XIII. **Dr. Herman Pilzer z Tarnowa** składa 20 Zł.

XIV. **Dr. Chotiner** z Kielc składa 25 Zł.

XV. **Dr. Ignacy Landau III.** składa 2 5Zł.

XVI. **Dr. Michał Hirschtritt** składa 10 Zł.

XVII. **Dr. Maksymiljan Kahane** z Dąbrowe składa 10 Zł.

NADESŁANE.
Za rubrykę tę redakcja nie odpowiada

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

EMIL HOLLAENDER

Po rozwiązaniu kartelu naftowego

Przyczyny i skutki rozbicia Kartelu Naftowego. — Spadek cen produktów naftowych w kraju. — Sytuacja na rynku zagranicznym. — Droga do sanacji polskiego przemysłu naftowego. Kartel, czy konwencja cennikowa? — Stanowisko Rządu.

W jednym z ostatnich numerów naszego pisma podaliśmy już wiadomość o rozwiązaniu polskiego Kartelu Naftowego. Po bezskutecznych naradach w Warszawie, we Wiedniu i w Krakowie, zebrali się reprezentanci poszczególnych polskich rafineryj we Lwowie na konferencje, która również nie doprowadziła do skutku. Ostatecznie pertraktacje rozbiły się z powodu różnicy zdań wynikłej z sprzecznych interesów niektórych rafineryj, należących dotychczas do Kartelu, tak, że Kartel Naftowy przestał istnieć z powodu definitywnego wystąpienia z niego kilku rafineryj, a wspólna krajowa organizacja sprzedaży zostaje rozwiązana. Wprawdzie mają się odbyć w styczniu nieoficjalne pertraktacje, ale nawet dotychczasowi zwolennicy Kartelu nie wierzą więcej w jego reaktywowanie wobec nieustępliwego stanowiska 3-ch największych rafineryj (Vacum Oil Company, Galicja Gartenberg et Schreier), które wystąpiły z kartelu definitywnie.

Wartoby się zastanowić dłużej nad przyczynami i skutkami rozwiązania Kartelu Naftowego ze względu na doniosłą rolę, jaką ta ważna gałąź naszego rodzimego przemysłu odgrywa w naszem życiu gospodarczem i na wpływ jaki wywiera wznożony w ostatnim roku eksport polskich produktów naftowych na aktywność naszego bilansu handlowego.

Bezpośrednie następstwo rozwiązania Kartelu dla konsumentów w kraju, którzy już z natury rzeczy są przeciwnikami wszelkich monopolów i kartelów śrubujących dowolnie ceny, jest bezsprzecznie dodatnie, gdyż rozwiązanie Kartelu i wolna konkurencja spowoduje spadek cen. Natychmiast po rozbiciu Kartelu ceny produktów naftowych w Polsce znacznie spadły (benzyna potaniała o 30 proc.!)

Należy jednak zastanowić się nad kwestją, czy rozwiązanie Kartelu i dzika konkurencja między poszczególnemi rafinerjami, która powoduje zwykle derutę cen i sprzedaż towaru częstokroć ze stratą, nie zagraża bytowi polskiego przemysłu naftowego, który i tak już od kilku lat, od czasów śp. Grabszczyzny, przeżywa kryzys i gruntownej wymaga sanacji. Gdyby niebezpieczeństwo takie istniało, to straty, które groziłyby naszemu życiu gospodarczemu w postaci zamknięcia rafineryj i zwiększenia bezrobocia, wstrzymania eksportu itd., byłyby bez porównania większe od korzyści dla konsumcji krajowej w postaci spadku cen. Chcąc odpowiedzieć na to pytanie, musimy zastanowić się nad przyczynami rozwiązania Kartelu Naftowego.

Znaną powszechnie jest rzeczą, że każdy kartel tylko wówczas skutecznie prosperuje, jeżeli obejmuje wszystkich producentów (fabryki) danej branży, co wyklucza konkurencję i jeżeli członkowie kartelu nie mają sprzecznych ze sobą interesów. To też starają się twórcy kartelu, ażeby uniemożliwić tarcia, zmniejszyć, a raczej rozluźnić jego kompetencję do minimum ograniczając przeważnie zakres działania kartelu tylko do utworzenia luźnej konwencji cennikowej, która obowiązuje przy sprzedażach dla uniemożliwienia konkurencji. Konwencja ta ka zostawia jednak członkom Kartelu zupełną swobodę działania ich własnych organizacyj sprzedaży. Przykład: Kartel żelazny, eksportowa konwencja węglowa. Kartel Naftowy, do którego należą rafinerje mające najsprzeczniejsze ze sobą interesy, tembardziej powinien był przestrzegać tej zasady. Do Kartelu należały bowiem rafinerje-producenci tj. rafinerje, mające własne kopalnie ropy i rafinerja czyste rafinerje nie mające własnych ropodajnych kopalń i dlatego zmuszone do zakupu ropy na wolnym rynku po cenach nie dających częstokroć żadnej kalkulacji, które jednak rafinerje zatwierdzić musiały, ażeby utrzymać ruch we fabryce. Następnie nie wszystkie rafinerje polskie należały do Kartelu. Kilka rafineryj mniejszych, nie należących do Kartelu, sprzedawały swoje produkty po cenach o 20 proc. niższych.

Następstwem tych warunków był następujący stan rzeczy: Kartel istniał tylko na papierze, gdyż skartelizowane rafinerje nie mogły czy nie chciały tracić swoich starych odbiorców na rzecz mniejszych nieskartelizowanych rafineryj, a niektóre rafinerje walczące z trudnościami finansowemi musiały, nie mając np. na wypłatę robotników lub na zapłacenie podatku majątkowego, za wszelką cenę sprzedać swoje produkty mimo przewidzianych kar konwencyjnych, wystawiając pro forma terminatkę i fakturę na wyższą cenę. Wytworzył się więc paradoksalny stan rzeczy, że rafinerje mniejsze, finansowo słabsze, miały czasami większy zbyt od rafineryj przestrzegających skrupulatnie przepisów Kartelu.

(Dok. nast.)

—o§o—

Ulgi przy wykupywaniu świadectw przemysłowych na r. 1927

Ministerstwo skarbu okólnikiem z dnia 14 grudnia br. L. DOP. 14651-III, wydało następujące zarządzenie w sprawie świadectw przemysłowych: 1) Przedłuża się na rok podatkowy 1927 ważność okólnika Nr. 96 z dnia 27 stycznia 1925 r. L. DPO. 667-III-25, którym upoważniono Izby skarbowe do zezwalania na nabywanie świadectw przemysłowych III. kat. handl. przez przedsiębiorstwa, prowadzące drobną sprzedaż towarów, posiadających cechy produkcji wytwórniejszej. Wymieniona w powyższym okólniku ulga może być jednak przyznawana w 1927 r. tylko w tych wypadkach, gdy obrót przedsiębiorstwa, ustalony za ostatni okres wymiarowy (II. półrocze 1925 r.) nie przekraczał zł 15.000, a ilość towarów, posiadających cechy produkcji wytwórniejszej, stanowi nawyżej 5 procent ogólnej ilości towarów, znajdujących się w przedsiębiorstwie.

2) Została przedłużona na rok podatkowy 1927 ważność okólnika Nr. 144 z dnia 20 stycznia 1926 L. DPO. 12053-III-25, którym zezwolono na prowadzenie księgarń wraz z uboczną drobną sprzedażą materjałów piśmiennych na podstawie jednego świadectwa przemysłowego III kat. handlowej, o ile rzeczone przedsiębiorstwo łącznie w księgarni i przy sprzedaży materjałów piśmiennych zatrudniają oprócz właściciela lub zastępującego go dorosłego członka rodziny, najwyżej jednego dorosłego najemnego subjekta i o ile łączny obrót z księgarni i ze sprzedaży materjałów piśmiennych nie przekracza w ostatnim okresie wymiarowym (II. półrocze 1925 r.) kwoty 15.000 zł.

3) W końcu Ministerstwo Skarbu upoważniło Izby skarbowe na zasadzie art. 94 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 79 poz. 550)do zezwalania na indywidualne, należycie uzasadnione podania właścicieli składów aptecznych na nabywanie na rok 1927 świadectw przemysłowych III kat. handlowej. Po wyższa ulga może być przyznawana przedsiębiorstwom, których obrót na ostatni okres wymiarowy (II. półrocze 1925 r.) nie przewyższał zł. 15.000.

Wyżej wymienione ulgi mogą mieć zastosowanie i do przedsiębiorstw nowopowstałych, pod warunkiem jednak, że ustalony prowizorycznie przez władze skarbowe obrót nie przekroczył kwot wyżej podanych.

4) Równocześnie Ministerstwo Skarbu poleca nie żądać oddzielnych świadectw przemysłowych na sprzedaż wyrobów tytoniowych, prowadzoną ubocznie w restauracjach, księgarniach oraz w przedsiębiorstwach handlu towarowego, o ile sprzedaż ta odbywa się w tym samym pokoju.

W sprawie świadectw przemysłowych

Kupiec detalista może handlować różnymi towarami (prócz luksusowych) na podstawie jednego patentu III. kategorji, mając tylko jeden lokal handlowy, 2 oddzielne magazyny, w przedsiębiorstwie zatrudnionym być może jedynie właściciel albo następujący go członek rodziny oraz 1 najemny pomocnik bez względu na wiek. (Nie może w sklepie być zatrudnionych więcej niż jeden członek rodziny tj. właściciel lub zastępca!)

•

Lokal handlowy z graniczącym bezpośrednio lokalem magazynowym chociażby miał charakter pokoju płaci patent III. kategorji i kartę rejestracyjną o ile ten drugi lokal służy tylko do magazynowania lub ekspedjowania towaru a nie do sprzedaży.

•

Wyszynk napoji alkoholowych zaliczony jest do II. kategorji. Właściciel takiego wyszynku może — bez potrzeby wykupna dalszego świadectwa przemysłowego (patentu) prócz patentu akcyzowego — sprzedawać piwo hurtownie, może również trudnić się sprzedażą delikatesów do spożycia na miejscu, jakoteż może prowadzić zakład gastronomiczny.

•

Piekarze — o ile ich lokal sprzedaży znajduje się obok piekarni, nie muszą wykupywać świadectwa przemysłowego na handel, lecz jedynie przemysłowy zależnie od ilości zatrudnionych robotników.

•

Rzemieślnicy, którzy wykupili patent przemysłowy, mogą sprzedawać swe wyroby na targach bez potrzeby wykupna patentu na sprzedaż.

•

Rzeźnicy nie są zobowiązani do wykupna patentu przemysłowego za ubój bydła, lecz wystarczy im wykupno jednego tylko świadectwa przemysłowego na sprzedaż mięsa III. wzgl. IV. kategorji.

•

W VIII. kategorji przemysłowej ustawa nie zna ograniczeń co do ilości ubikacyj. Można zatem w lokalu składającym się z kilku nawet pokoji, zatrudniać do 4 robotników.

—o§o—

Kalendarzyk podatkowy

Podatek przemysłowy: Zaliczka za IV kwartał 1926 przypada do zapłaty w styczniu 1927.

Podatek dochodowy: Płatnikom, którym nakazy płatnicze doręczono po 15 października upływa termin ulgowy po 44 dniach od dnia doręczenia nakazu.

Kary za zwłokę: 1) Od zaległości podatkowych, powstałych przed 30 czerwca, za okres do 30 czerwca 1926 opłaca się 4 procent kary za zwłokę. Dla zaległości podatkowych po 30 czerwca 1926 opłaca się 2 procent miesięcznie. Zaczęty miesiąc liczy się za cały.

Nowa ustawa stemplowa wchodzi w życie 1 stycznia 1927. Główne zmiany zachodzą co do opłat weksli, pełnomocnictw, kwitów, podań. Przy wekslach jest opłata jednaka bez względu na czas biegu weksla.

O amnestję podatkową dla zrujnowanych kupców

Donosiliśmy onegdaj o interwencji przedstawicieli kupiectwa żydowskiego u p. min. skarbu m. in. także i w sprawie amnestji podatkowej dla zrujnowanych kupców.

Sen. Trusker i pos. Wiślicki przedstawili p. mini-

strowi postulat w kierunku amnestji podatkowej dla zrujnowanych również i przy podatkach zaległych za rok 1925, a nie tylko za rok 1924. Minister Czechowicz przyrzekł ustosunkować się przychylnie do dezyderatów kupiectwa.

Pełny odpis uchwały winna komisja szacunkowa wydać płatnikowi na jego żądanie

Na podstawie ostatnich rozprządzeń ministerstwa skarbu płatnikowi przysługuje prawo przeglądania w kancelarji komisji szacunkowej aktów, dotyczących opodatkowania jego osoby. W wypadku ustalenia odmiennego od zawartego w zeznaniu dochodu, płatnik ma prawo żądać przedstawienia mu na piśmie odpisu uchwały komisji szacunkowej oraz odpisu protokułów, zawierających zeznania biegłych.

Wobec tego, że urzędy skarbowe wydają obecnie tylko ostateczne wyniki wymiaru co utrudnia płatnikom odpowiednie uzasadnienie odwołań, ministerstwo skarbu wyjaśnia, że obowiązek udzielania odpisów, rozciąga się na wszelkie uchwały komisji szacunkowej, dotyczące określenie dochodu.

Należy zatem płatnikowi wydawać nietylko wyciąg z arkusza wymiarowego, lecz również i odpisy wszelkiego rodzaju uchwał komisji, jak naprzykład motywów decyzji w sprawie określenia dochodu o ile one zsotały uwidocznione w protokule posiedzeń komisji.

——oOo——

NOWY TRANSPORT SPIRYTUSU DO TURCJI. Organizacje gorzelni rolniczych w Polsce otrzymały od Tureckiego Monopolu Spirytusowego zamówienie na dalszy miljon litrów spirytusu i rozpoczęły ekspedycję jego do Turcji. Dotąd wywieziono z Polski dla potrzeb monopolu tureckiego 2800.000 litrów, co łącznie z ostatnim miljonem daje kwotę 3,800,000 litrów w ciągu 4 miesięcy czyli dwakroć więcej niż obliczano w okresie organizacji przedsiębiorstwa, kiedy pojemność rynku tureckiego szacowana była na maksimum 6 milj. litrów rocznie.

Ostateczne przyjęcie pożyczki palestyńskiej w parlamencie ang.

Dyskusja palestyńska w Izbie lordów.

Angielska izba lordów przyjęła w dniu 15 b. m. ostatecznie projekt ustawy o pożyczce angielskiej dla Palestyny. Przed drugiem czytaniem rozwinęła się ożywiona dyskusja, w czasie której sprawozdawca lord Clarendon doniósł, że projekty w sprawie budowy portu w Hajfie nie są jeszcze zatwierdzone. Mowca wskazał, iż obowiązkiem Anglji jest pomagać krajom mandatowym w tej samej mierze co ko lonjom, choć nie są te kraje w dosłownem znaczeniu częściami państwa brytyjskiego. Lord Arnold, były podsekretarz kolonij w rządzie robotniczym, oświadczył imieniem Labour Party, że partja jego zgadza się na pożyczkę. Labour Party pragnie popierać ruch sjonistyczny, dzięki któremu postęp Palestyny jest olbrzymi. Dla lorda Balfoura, którego rola w rozwoju nowej Palestyny ma znaczenie historyczne, musi być rozwój wypadków w Palestynie faktem bardzo pocieszającym. Sytuacja finansowa Palestyny polepszyła się w ostatnich trzech, czy czterech latach tak dalece, że nadwyżka dochodu wynosi obecnie 70,000 funtów. Co się tyczy płac robotników, w związku z budową portu w Hajfie, zapewnił podsekretarz stanu, że płace te nie będą tak niskie, by nie mógł ich zaakceptować europejski robotnik Minister kolonij zapewnił przytem, że warunki pracy przy porcie będą pod każdym względem odpowiadały wymogom współczesnym.

Praca sjonistyczna przynosi korzyść także Arabom

Głos organu arabskiego „Felestin"

Kiedy przed rokiem dały się zauważć w Palestynie pierwsze symptomy kryzysu ekonomicznego, podnieśli nacjonaliści arabscy okrzyk triumfu, widząc w kryzysie załamanie się pracy sjonistycznej. Wkrótce jednak nastroje wśród Arabów uległy gruntownej zmianie. Ludność arabska dopiero obecnie zaczyna oceniać olbrzymie korzyści, jakie osiągnęła z imigracji i pracy żydowskiej. Charakterystycznym jest w tym wypadku głos chrześcijańsko arabskiego organu „Felestin", najbardziej wrogiego pisma wobec sjonizmu. Szukając przyczyn kryzysu ekonomicznego, który dotknął oczywiście także Arabów, pisze ten organ: „Kryzys ekonomiczny jest wynikiem czynnika naturalego„ jak np. nieurodzaj, z drugiej zaś strony przyczyną kryzysu ekonomicznego mas arabskich jest zmniejszenie się pracy sjonistycznej, upadek handlu gruntami, zmniejszenie się ruchu budowlanego i co za tem idzie handlu i przemysł. Że wszystkie te czynniki wprowadza do Palestyny praca sjonistyczna, nie trzeba oczywiście dodawać". A kiedy pismo to usiłuje uspokoić swych czytelników stwierdzając, że rychło nastąpi polepszenie sytuacji, wylicza m. in. następujące możliwości: a) Rychłe rozpoczęcie realizacji planu Rutenberga, b) „Organizacja sjonistyczna usiłuje zebrać nowe fundusze. Prof. Weizmann odbywa podróż po Ameryce i zdaje się, że budżet sjonistyczny będzie wynosił tego roku około miljona funtów szterlingów..."

Tak pisze wrogi sjonizmowi organ chrześcijańsko arabski.

—o-§-o—

Akcja prof. Weizmanna około udostępnienia Uniwersytetu Hebr. dla studjującej młodzieży

Amerykański komitet lekarzy żydowskich urządził niedawno w Nowym Jorku przyjęcie na cześć prof. Weizmana. Na przyjęciu złożył prof. Weizmann sprawozdanie o postępach i rozwoju Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Mimo skromnych początków, rozwinął się uniwersytet w ostatnim roku bardzo pomyślnie. Wydział medyczny, budujący się za pomocą środków przesyłanych przez lekarzy żydowskich w Ameryce, rozwija się i w przeciągu kilku lat będzie stał na odpowiedniej wyżynie. Obecnie buduje się gmach dla instytutu fizycznego i matematycznego.

Prof. Weizmann wezwał lekarzy żydowskich w Ameryce, by stworzyli stypendja dla ubogich studentów w Europie, nie mogących studjować z powodu prześladowań antysemickich. Uniwersytet Hebrajski jest dla tych studentów odpowiedniem miejscem studjów, tak ze względów naukowych jak i z powodu atmosfery żydowskiej. 50 funtów angielskich jest wystarczającem stypendjum rocznem dla studentów. [illegible] tego rodzaju powinny tworzyć „Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego".

Rekordowe wpływy na Keren Hajesod w listopadzie

Wpływy na Keren Hajesod w listopadzie br. wynoszą 57.900 f. szt. W roku ubiegłym w tym samym czasie zebrano tylko 32.984 f. szt. — Wpływy wzrosły więc o 25,000 f. szt. w stosunku do roku ubiegłego. Na sumę tę złożyły się wpływy z Ameryki w kwocie 35,000 f. szt„ z Afryki południowej — 5.000, z Niemiec — 4.042 z Austrji 3.260, z Anglji 2.000, Rumunji — 1494, z Polski 1.000, Kanady 1.000 itd.

Nowa kolonizacja rolna w Emek Izrael

Jak już donosiliśmy, rozpoczyna departament kolonizacyjny przy Egzekutywie sjonistycznej prace około osiedlenia 420 rodzin na ziemiach Funduszu Narodowego. Jest to do kilku lat, pierwsza akcja na polu kolonizacji rolniczej. Nowe kolonje powstaną w Emek Izreel. M. inn. na gruntach liczących 7 500 dunamów znajdzie pomieszczenie 75 rodzin. Kolonia ta będzie nazwana imieniem zmarłego działacza Keren Kajemeth, Jozuego Hankina. 20 000 dunamów ma być przeznaczonych dla kolonizacji elementów mieszczańskich, „Haszomer Hacair" otrzymuje 5000 dunamów.

Po wyborach w Tel Awiwie

Dr. Mossinsohn ma zostać burmistrzem.

Ostateczne wyniki wyborów w Tel Awiwie przedstawiają się następująco: Na 11.300 uprawnionych do głosowania, głosowało 7,500 osób. Ogółem wybrano 41 członków rady miejskiej. Ostateczny wynik wyborów przedstawia się następująco. Organizacja robotnicza (Achdut Haawoda i Hapoel Hacair) — 15 mandatów, Związek emigrantów polskich — 6 mandatów. rewizjoniści — 5 mandatów, zjednoczone centrum — 5 mandatów. Lewica Poale Sjonu która nie szła razem z organizacją robotniczą — 3 mandaty związek lokatorów — 3 i zw. „listy religijne" (a więc Jemenici, Sfardim itd.) ogółem 4 mandaty. Skład rady miejskiej Tel Awiwu nie uległ przeto wielkim zmianom. Organizacja robotnicza ma razem z Poale Sjonem i związkiem lokatorów większość 21 członków. Zdaje się atoli, że rolę języczka u wagi zajmie centrum. Przywódca centrum dr. Mossinson ma zostać burmistrzem Tel Awiwu.

Emigracja ze Syrji

Wskutek trwałych niepokojów w Syrji, daje się zauważyć emigracja zamożniejszych rodzin z kraju. W ostatnim miesiącu wywędrowało z Syrji 400 rodzin. Głównem miejscem emigracji jest Turcja, dokąd w październiku wywędrowało 24,000 mahometan. Żydzi udają się przeważnie do Palestyny. Z Bagdadu, liczącego do niedawna 55,000 mieszkańców żydowskich, wywędrowało kilka tysięcy Żydów do Palestyny.

Trupie awantury

Reminiscencje z wiecu o trupy żydowskie w Krakowie w r. 1919.

(Wiersz wzorem Boy'a.)

Wszędzie wszystko większość wskóra
Dowód: wiec pod zacnem kuratorjum:

„Swój do swego"! był tam wniosek
„Żyd niech Żyda kraje w prosektorjum!"

Pracowała mowców żuchwa,
Aż obydwie płcie nauchwalały:

„Żydzi precz! Zapadnie klamka,
Jeśli zwłok nie dadzą nam kahały".

„Z tych nic co mrą pod opieką".
Dla spełnienia uchwał wiekopomnych

Medyk- Żyd ma z pałką w szabes
Czychać na Kaźmierzu na bezdomnych.

Pokaż moc twą z wiecu głupkom:
Z nich bezdomną, Boże, zrób kompanję

By uchwały swe poczuli
Na swej własnej skórze chuliganie.

Josem.

Wiadomości z kraju

Oskrócenie połączenia kolejowego Lwów-Łódź

Sfery przemysłowe i handlowe miasta Lwowa zwróciły się do państwowej Rady kolejowej w Warszawie z wnioskiem o ulepszenie komunikacji kolejowej między Lwowem a Łodzią przez wybudowanie nowego odcinka kolejowego na linji Sandomierz—Skarżysko. Nowy ten odcinek, długości 8 klm. miałby połączyć stacje Zydniów i most kolejowy na Wiśle poniżej Sandomierza, a skróciłby komunikację między Lwowem a Łodzią o dwie godziny.

Krwawa walka strajkujących robotników z policją

Przedwczoraj w południe doszło w Dźwinia czu pow. Bohorodczany do krwawego starcia policji z tłumem strajkujących robotników tamtejszej kopalni wosku.

Trzy osoby zostały zabite, kilkanaście cięż ko, a 20 lżej rannych.

Kopalnia wosku należy do Tow. węgierskiego „Ozykerek". Trwa w niej od miesiąca strajk na tle ekonomicznem. Robotnicy, w ilości 150 osób, żądali podwyżki płac. Pertraktacje z dyrekcją kopalni, podejmowane i zrywane — trwały z przerwami do 19 bm. W dniu tym dyrekcja kopalni wywiesiła zawiadomienie, iż nie mogąc przyjąć żądań robotniczych, zwalnia wszystkich z pracy, poczem sprowadziła kilkunastu robotników z Borysławia i uruchomiła kopalnię. Wywołało to wśród robotników strajkujących ogromne rozgoryczenie. Robotnicy wielokrotnie atakowali kopalnię, chcąc zagwoździć szyb. Policja rozprószyła demonstrantów. Robotnicy zasileni pomocą ze wsi zmusili policję do odwrotu. Pod gradem kamieni, uderzeń łomów żelaznych i kijów, oddział policjantów schronił się do zabudowań kopalnianych. Tłum osaczył budynek i przypuścił doń szturm. Wyłamawszy drzwi boczne i okna, wtargnął do wnętrza. Wywiązała się zajadła, okrutna i krwawa walka, w której 5 policjantów zostało rannych. Wobec tego komendant oddziału wydał rozkaz użycia broni palnej.

Wykrycie wielkich afer przemytniczych we Lwowie

Dyrekcja ceł we Lwowie wykryła dwie wielkie afery przemytnicze. Przy rewizji w mieszkaniu niejakiego Zabużańskiego, znaleziono trzy pokoje przepełnione luksusowemi jedwabiami, tytoniem, perfumami, materjałami tekstylnymi i innymi przemyconymi towarami. Zabużańskiego aresztowano.

W drugiej sprawie stwierdzono, że skórki futrzane dla wielu kuśnierzy lwowskich przemyca się z Rumunji do Sniatyna, gdzie były one nadawane jako przesyłki pocztowe do Lwowa, powodując znaczne straty dla skarbu. Zanosi się na aresztowanie kilku kupców branży kuśnierskiej.

—o-§-o—

List z Żywca

Wieczór Makabeuszowski. — Sprawy kahalne.

Komitet Lokalny Organizacji sjońskiej urządził w ubiegłą niedzielę w pięknie udekorowanej sali tut. fabryki papieru uroczysty wieczór Makkabeuszowski. Uroczyste przemówienie wygłosił tow. Rabin Dr. Hirschfeld z Białej. Piękną swą mowę zakończył wezwaniem do uczczenia 25-letniego jubileuszu Ż. F. N. dla odzyskania ziemi dla Narodu. Serdeczne podziękowanie należy się wszystkim tym, którzy przyczynili się do uświetnienia wieczoru, a wszczególności p. Fabiszkiewiczowej z Bielska, która swoją pełną werwy deklamacją porwała publiczność, p. Kantorowi Wygodzie z Białej i p. Goldmannowi z Bielska których pieśni bardzo się podobały, p. Rosenthalowi, którego piękna gra skrzypkowa ma już oddawna zasłużoną sławę, pp. Halbreichowi i Scheuerowi i młodziutkiem u 10-letniemu Albinowi z Bielska którego smętne piosenki żydowskie pozostawiły niezatarte wspomnienie, jak również dyr. papierni p. Wechsbergowi, który z całą gotowością postawił do dyspozycji salę na ten cel i nie szczędził pracy i kosztów, by wieczór wypadł jaknajświetniej.

Wieczór ten przyniósł znaczny dochód Ż. F. N mimo planowo przeprowadzonego bojkotu ze strony pewnych sfer.

Bojkot ten ma swoje podłoże kahalno- polityczne i kieruje się raczej przeciw członkom Komitetu lok., którzy zasiadają w Radzie wyznaniowej, a mianowicie: Przeciwko budżetowi na r. 1926 uchwalonemu jeszcze w grudniu 1925 wniosło wówczas kilku tutejszych obywateli przy współudziale i współpracy naszego rabina Dra Baua protest — a protest ten był głównie skierowany przeciw budżetowi pięcioklasowej szkoły powszechnej istniejącej przy tut. Gminie wyzn. od r. 1878, a objętemu ogólnym budżetem gminnym. Szkoła ta zupełnie podupadła za czasów dawniejszych rządów, została przez obecny nowy Zarząd zreorganizowana i doprowadzona dzięki pełnej poświęcenia pracy nowego kierownika p. Birnbauma na najwyższy szczyt rozwoju. Ta szkoła, w której panuje duch żydowski i pielęgnowany jest język hebrajski, jest solą w oku pewnej kliki analfabetów duchowych, która licząc na poparcie Władzy, wniosła protest przeciwko budżetowi szkolnemu.

I w rzeczy samej po upływie 7 miesięcy Starostwo protest uwzględniło. Przeciwko decyzji Starostwa wniosła Zwierzchność wyznaniowa natychmiast rekurs do Województwa.

Ażeby Przełożeństwu izr. Gminy odebrać możność spełnienia zadań wobec Gminy, wydana została parola niepłacenia datków domestykalnych zwłaszcza że odnośny referent Władzy informował malkontentów, że wobec niezatwierdzenia budżetu podatków domestykalnych płacić nie potrzeba. Gdy położenie finansowe w sierpniu br. stało się krytyczne wniosła Zwierzchność wyzn. do Starostwa prośbę o ściągnięcie w drodze administracyjnej datków domestykalnych przeciwko opornym kontrybuentom. Starostwo skwapliwie, bo już po upływie kilku dni odrzuciło prośbę tę, motywując swoje stanowisko brakiem zatwierdzenia budżetu. Przeciwko tej decyzji Zwierzchność wyzn. wniosła również rekurs do Województwa. Podobno Województwo uwzględniło rekurs, jakkolwiek decyzja Województwa nie została Gminie wyzn. doręczoną, gdyż nagle zjawił się w ostatnich dniach u opornych kontrybuentów egzekutor administracyjny, który z całą surowością ściąga datki domestykalne z kosztami. Interwencja tych panów u Władzy z powołaniem się, że przecież stąd wyszła informacja w tym względzie — nie odniosła skutku — i stąd żąd do Zwierzchności wyzn., która na wypadek doręczenia jej decyzji Województwa byłaby niechybnie obwieściła treść tejże z wezwaniem o zapłatę datków bez kosztów egzekucyjnych.

Jakie są losy budżetu na r. 1926 u schyłku bieżącego roku, kiedy trzeba ułożyć już nowy budżet — nie wiadomo dotąd ale spodziewać się należy, że decyzja, jaka zapadnie we Województwie, zostanie przecież doręczoną Gminie wyzn. i nie spotka ją los decyzji w sprawie egzekucji datków domestykalnych.

Jeśli się wspomina o stosunkach kahalnych nie można pominąć milczeniem osoby naszego rabina Dra Baua, który ciągle jeszcze zamiast poświęcać drogi czas tak zaniedbanej młodzieży szkolnej, zajmuje się sprawami, które z powołaniem rabina nic nie mają wspólnego. Byłby już najwyższy czas skończyć z tym niezdrowym stanem w naszym rabinacie.

Nowy Zarząd okazuje ciągle swoją aktywność. W ostatnim czasie podjął inicjatywę do założenia freblówki hebrajskiej przy szkole gminnej i zorganizował Komitet dla budowy domu ludowego i łaźni rytualnej.

—o§o—

BOCHNIA. (Kor. wł.) **Z ruchu sjonistycznego. — Tarbut. — Przed wyborami do Rady miejskiej.**

Życie sjonistyczne, które przez długi czas pozostawało w letargu, ożywiło się ostatnio dzięki niezrażonemu długotrwałemi niepowodzeniami Komitetowi Lokalnemu Org. Sjon. którzy przy pomocy szeregu oddanych towarzyszy przystąpił ostatnio do energicznej pracy. W ubiegłą niedzielę urządziła Komisja Keren Kajemeth, pod przewodnictwem niestrudzonej p. Blumówny, wieczór chanukowy w szczelnie publicznością wypełnionej wielkiej sali Domu Robotniczego. Zagaił w języku hebrajskim p. Silberring poczem znakomite pod każdym względem godzinne przemówienie wygłosił p. dr. Terlo. Gdybyśmy częściej mieli u siebie takich mowców jak dr. Terlo, praca nasza wydawałaby o wiele lepsze rezultaty. Resztę programu wieczorku wypełniły deklamacje hebrajskie i produkcja znanego skrzypka p. Leona Gutfreunda. Na zakończenie odegrano jednoaktówkę Szolema Alejchema „Die Agenten".

Stow. kulturalne „Tarbut", po dokonaniu reorganizacji, zabrało się do intenzywnej pracy. Z kursów korzysta obecnie przeszło sto uczniów i uczenic. Wydział pozostaje pod kierownictwem pp. Samuela Silberringa, Estery Herzogowej i Sali Blumówny.

Od kilku tygodni stoi nasze miasto pod znakiem bliskich wyborów do Rady miejskiej. Antysemici rozmaitego typu rzucili hasło: „Rada miejska bez Żydów". Spodziewamy się że hasło to przyczyni się tylko do zjednoczenia wszystkich ugrupowań żydowskich, celem uzyskania należnego zastępstwa ludności żydowskiej w przyszłej radzie miejskiej.

BRZOZÓW. (Kor. wł.). **Z życia sjonistycznego i kulturalnego.**

Reaktywowany Komitet Lokalny Org. Sjon. zabrał się energicznie do pracy. Pierwszą jego czynnością było urządzenie wspólnie ze stowarzyszeniem „Beth-Jehuda" wieczoru Makabeuszowskiego, który udał się bardzo pięknie. Toteż dochód z wieczorku w porównaniu z poprzednimi latami był dość znaczny.

Należy tylko przy tej sposobności napiętnować agitację kilku nieodpowiedzialnych jednostek, które bawiąc się w smarkaczowską politykę antysjonistyczną, odciągnęły tutejszą orkiestrę żydowską od grania na wieczorze „sjonistycznym". Nic to jednak nie pomogło tym głupawym młodzieńcom, gdyż młodzież sprowadziła muzykę ze Sanoka i wieczorek odbył się z programem z góry ułożonym. Kierownictwo orkiestry żydowskiej nie powinno więcej w przyszłości chodzić na pasku sykofanckich nierobów.

Akcja jubileuszowa na K. K. L. idzie w wolnym tempie, gdyż brak nam obcych referentów.

Nasza ruchliwa brać aktorska ze stow. „Beth. Jehuda" odegrała ostatnio z wielkiem powodzeniem przy zapełnionej sali w dwa wieczory dramat Weinstocka pt. „Jom Hodin". Gra wszystkich amatorów stała na stosunkowo bardzo wysokim poziomie, szczególnie zaś wyróżnili się z pań pp. Lachmanówna, Bieberówna i Wolfmanówna, zaś z panów p. Teicher, From, Kränzler i Kuflük Izak. Publiczność żywo oklaskiwała grających, wyrażając życzenie częstszego urządzania przez ruchliwe stow. Beth Jehuda tak dobrze przygotowanych i udanych przedstawień.

—o-§-o—

WICEKONSUL POLSKI W JEROZOLIMIE SZYKANUJE ŻYDÓW. Pos. Grünbaum zwrócił się z listem do min. Zaleskiego w sprawie wicekonsula polskiego w Jerozolimie, p. Zazulińskiego, który nie przyjmuje dokumentów, pisanych w języku hebrajskim rzekomo z powodu braku odpowiednio wykwalifikowanego personalu, mimo że język hebrajski jest jednym z oficjalnych języków Palestyny. Pos. Grünbaum wskazuje, że nie wolno wicekonsulowi powodować się osobistemi antypatjami przy sprawowaniu czynności urzędowych, zwłaszcza zagranicą.

ZAKOŃCZENIE OBRAD KONFERENCJI SJONISTÓW REWIZJONISTÓW. Onegdaj zakończyła konferencja sjonistów rewizjonistów w Polsce swe obrady, które toczyły się w Warszawie przy udziale delegatów z całej Polski. Konferencja uchwaliła szereg rezolucyj. Obradami kierował, jakoteż główny referat wygłosił filar sjonistów rewizjonistów w Polsce, znany poeta hebrajski Jakób Kahan. W skład Rady Naczelnej weszli: Jakób Kahan, Rozenthal, Dorman Löwenstein, Korman, Grafman, Glücklich i Warszawski. Uroczyste przemówienie końcowe wygłosił J. Kahan. Delegaci wysłuchali przemówienia stojąc.

PROTEST PRZECIW POGROMOM W RUMUNJI. Gmina żydowska w Białymstoku powzięła uchwałę, protestującą przeciw pogromom żydowskim w Rumunji.

ZJAZD WOJEWODÓW. W najbliższym czasie odbędzie się w Warszawie pod przewodnictwem ministra spraw wewnętrznych zjazd wojewodów z całego Państwa. Zjazd będzie głównie poświęcony reformie administracji i stosunkom między ludnością a władzami. Podobno mają być również rozpatrywane sprawy, odnoszące się do mniejszości narodowych, a nie dające się załatwić drogą okólników.

INTERWENCJA WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI U MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH. Jak już donosiliśmy, przygotowuje ministerstwo spraw wewnętrznych ustawę o walce z lichwą i spekulacją mieszkaniową. W związku z tem zjawiła się u ministra delegacja właścicieli nieruchomości, protestując przeciw tej ustawie. Minister oświadczył, iż mimo protestu prace nad ustawą będą kontynuowane. Rząd wysłucha poglądów właścicieli nieruchomości, skoro uzna to za konieczne.

ATYSEMICKIE TENDENCJE PRZY ROZDZIALE KONCESYJ DLA INWALIDÓW ŻYDOWSKICH. Wszystkie związki inwalidów, między nimi żydowski, otrzymywały stale z Izb skarbowych zawiadomienia o wolnych koncesjach monopolowych. Związki te przedkładały następnie listę kandydatów przeważnie zatwierdzanych przez władze. Obecnie atoli okazało się że niektóre izby skarbowe nietylko nie zatwierdzały kandydatów żydowskich lecz nie wysyłały związkowi inwalidów żydowskich odpowiednich zawiadomień. W tej sprawie interwenjowała delegacja inwalidów żydowskich u wiceministra Góry. Wiceminister przyrzekł wysłać okólnik do izb skarbowych w tej sprawie.

BUNDOWCY PRZECIWKO ŻYD. DOMOWI AKADEMICKIEMU. Na posiedzeniu żydowskiej rady gminnej w Warszawie rozpatrywano m. in. wniosek w sprawie subsydjum dla Żydowskiego Domu Akademickiego w kwocie 25,000 zł. Wniosek odrzucono głosami Agudy, Bundu (p. Michalewicz) i ludowców (p. Finkelstein). Przyznano tylko 10,000 zł. dla kuchni akademickiej. Wniosek, by kuchnia znajdowała się pod nadzorem rabinatu, przyjęto głosami Agudy i Mizrachi.

NABOŻEŃSTWO ZA CARA W WARSZAWIE. W cerkwi prawosławnej na Podwalu odbyła się onegdaj panichjada (nabożeństwo żałobne) poświęcone carowi Mikołajowi II. carycy Fedorównej i członkom rodziny carskiej zamordowanym w Jekaterynburgu. Na nabożeństwie byli obecni wszyscy członkowie komitetu rosyjskiego w Polsce z prezesem Semjonowem na czele, jakoteż wiele przedstawicieli kolonji rosyjskiej.

WYROK ŚMIERCI ZA ZABÓJSTWO ŻONY. Przed sądem okręgowym wojskowym w Przemyślu odbył się proces przeciwko kapralowi Mieczysławowi Roziewiczowi, oskarżonemu o zamordowanie żony swej, Anny. Roziewicza zasądzono za morderstwo i skazano na wydalenie z wojska i śmierć przez rozstrzelanie.

BANDYCKI NAPAD NA DRODZE. Na drodze z Łomas do Wisznic w pow. Biała Podlaska bandyci zamordowali dwóch Żydów, a dwóch ciężko ranili. Morderstwa, jak się okazało, dokonali bracia Władysław i Jan Waśkiewiczowie oraz dwaj nieznani bandyci którzy zbiegli. Powodem morderstwa — rabunek. Dochodzenie w toku.

TRAGEDJA RODZINNA. Z Łodzi donoszą: 60-letni Żyd Landau, wróciwszy rano z bożnicy, zastał w domu najstarszego syna swojego, z którym począł się z niewiadomej przyczyny kłócić. W trakcie kłótni padł Landau na ziemię rażony atakiem sercowym i zmarł. Sąsiedzi, podejrzewając, że śmierć nastąpiła na skutek uderzenia przez syna, za wezwali policję, która syna aresztowała.

Eliksir życia Johna Rockefellera

Przed kilku dniami John D. Rockefeller święcił swoje 86 urodziny. Ponieważ Rockefeller odznacza się niezniszczalnem wprost zdrowiem, dlatego w sferach nowojorskich utrzymuje się pogłoska że jest w posiadaniu tajemniczego eliksiru, przedłużającego życie. O tych pogłoskach dowiedział się Rockefeller i na bankiecie na jego cześć urządzonym oświadczył że jest rzeczywiście odkrywcą nowego eliksiru, który może podać do wiadomości publicznej. Na dany znak wręczyli służący każdemu z gości drukowany czek z podpisem Rockefellera — na sto lat życia. Na odwrotnej stronie czeku umieszczona była recepta, której Rockefeller zawdzięcza swoje zdrowie. Oto jej brzmienie:

1) Unikaj otyłości. Smukłość jest zdrowiem. 2) Używaj regularnie ruchu. Kto odpoczywa, rdzewieje. 3) Podczas spania oddychaj tylko świeżem powietrzem. Świeże powietrze jest antidotum przeciwko wszelkiej chorobie. 4) Pij dziennie trzy litry wody. 5) Unikaj zmartwień i większych wzruszeń.

Goście zdumieni byli prostotą recepty, a jeden z nich zauważył, że recepta jest możliwą do przeprowadzenia dla bogatych bardzo ludzi. Rockefeller odpowiedział że każdy może ją stosować albowiem woda nie jest wcale tak daleko drogą, by ubodzy nie mogli z niej korzystać. Także używanie ruchu jest dostępne dla każdego, a otwarcie okna w sypialni nie wymaga wcale żadnych kosztów.

— Dobrze, odpowiedział pesymista, ale punkt piąty jest już niemożliwy do przeprowadzenia. Chyba tylko multimiljoner może unikać kłopotów i zmartwień.

Rockefeller zadumał się, a następnie oświadczył: Przyznaję, że większość ludzi nie może się zastosować do piątego punktu. Ale w takim razie recepta moja traci dopiero 20 procent ze swojej wartości, pozostaje jeszcze 80 procent, tzn. 80 lat“.

Tak brzmi anegdota, która obiega obecnie całą prasę amerykańską. Szczęśliwy musi być doprawdy ten multimiljoner, jeśli go zajmują takie arytmetyczne recepty. My biedni ludzie wiemy bardzo dobrze, że ani trzy litry wody, ani używanie ruchu, ani też brak tłuszczu nie są należytą przeciwwagą przeciwko kłopotom i zmartwieniom, które każdy dzień nam przynosi...

Urzędnik walczący przeciwko nadużyciom

uznany za warjata

Czy tylko w Austrji jest to możliwem?

Tymi dniami wyższy urzędnik austrjackiego ministerstwa rolnictwa, Alfred Trubrik, wniósł skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego przeciwko udzieleniu dymisji. Trybunał skargę uwzględnił, spensjonowanie Trubriga unieważnił i skazał skarb państwa na dopłatę wyższych poborów urzędniczych. Wypadek ten jest tak interesujący, że warto mu trochę więcej poświęcić uwagi.

Traubrig w swojej skardze podniósł, że od lat znosił szykany swych władz przełożonych, ponieważ stał na straży prawa i walczył z nadużyciami. Usiłowano steroryzować go rozmaitemi dochodzeniami dyscyplinarnemi, by mu w ten sposób obrzydzić urzędowanie, a gdy te wszystkie szykany nie osiągnęły swego celu, kazano go zbadać przez lekarza pełniącego funkcje państwowe i uznano go za warjata, a następnie spensjonowano go wbrew jego woli. Najwyższy Trybunał Administracyjny zarządził zbadanie stanu umysłowego Trubriga i okazało się że orzeczenie lekarskie pozbawione jest wszelkiej podstawy, wobec czego Trybunał skargę uwzględnił.

Wypadek ten wywołał we Wiedniu olbrzymią sensację. Czy jednakowoż tylko we Wiedniu coś podobnego zdarzyć się może — wątpić należy.

Ruch emigracyjny z Polski

Wedle zasięgniętych przez nas informacji w Państwowym Urzędzie Emigracyjnym ruch emigracyjny z Polski przedstawia się następująco:

W roku 1925-ym wyjechało z Polski ogółem 81,218 osób. W pierwszem półroczu 1926 r. wyemigrowało z Polski ogółem 110,378 osób. Z tej liczby do krajów zamorskich wyemigrowało 27,037 osób, w czem 74 proc. w poszukiwaniu pracy. Według krajów ruch ten przedstawiał się następująco: Stany Zjednoczone 3,297 osób, Kanada 9 701, Brazylja 1,371, Argentyna 6,569, Palestyna 5,207, inne kraje zamorskie 892.

Do krajów Europy w tym samym czasie wyemigrowało 83,341 osób, w czem 81 proc. w poszukiwaniu pracy. Do Niemiec wyjechało 40,937 osób do Francji 39,561, do Danji 997 do Belgji 887, do Rumunji 396, do innych krajów Europy 563 osoby.

Z pośród emigrantów w poszukiwaniu pracy najwięcej osób wyjeżdża do pracy na roli (ponad 70 proc.), następnie idą robotnicy przemysłowi, którzy wraz z górnikami stanowią 10—20 proc. Inne zawody wykazują znikomy odsetek. Największą frekwencję ruch emigracyjny wykazuje w początku wiosny (marzec—kwiecień).

Urząd Emigracyjny przeprowadza zarazem kontrolę kontraktów pracy i zależnie od konjunktur emigracyjnych względnie warunków oferowywanych naszym robotnikom, stosuje pewne ograniczenia i wstrzymuje wydawanie zaświadczeń na otrzymanie ulgowych paszportów emigracyjnych do pewnych krajów. Ponadto stosowane są również pewne ograniczenia przy udzielaniu pozwoleń na wyjazd młodym kobietom i dzieciom; ograniczenia te mają głównie na celu walkę z handlem żywym towarem. Wspólnych pozwoleń na wyjazd całym kompanjom robotników, zwerbowanych przez specjalnych agentów, Urząd Emigracyjny nie udziela. Jedynie w r. 1925-ym Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej pozwoliło na zwerbowanie partji górników i wiertaczy do Ekwadoru i Peru.

Ministerstwo Komunikacji udziela na wniosek Urzędu Emigr. 50 proc. zniżki emigrantom do krajów Europy w granicach Rzplitej, na zasadzie zaświadczeń Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy. Emigranci zamorscy z ulg kolejowych nie korzystają.

Rozmaitości

Środek przeciwko morfinizmowi

Amer. lekarz-Żyd dr. Horowitz ogłasza w ostat. numerze czasopisma lekarskiego „New York Medical Journal“ swoje doświadczenia nabyte przy stosowaniu w szpitalach nowojorskich wynalezionego przez siebie środka „Narcosan“ przeciwko alkoholizmowi i zatruciu organizmu kokainą, morfiną i opium. Środek ten jest ekstraktem fasoli tzw. Soya w połączeniu z białkami i witaminami prosa i konizyny. Injekcja tego płynu wywołuje w krótkim czasie w organizmie zupełny powrót do zdrowia. Dr. Horowitz zastosował swój środek w 400 wypadkach, a rezultaty, z wyjątkiem trzech wypadków zupełnie pozytywne.

Kolonja Djogenesów

Fantastyczny obywatel amerykański z Clevelandu kupił 36 beczek, które urządził jako letnisko dla swoich przyjaciół. Beczki te są sporządzone z mocnego dębowego drzewa, mającego już 20 lat za sobą i ważą 390 klg. Wszystkie beczki zaopatrzone w okna i drzwi stoją obok siebie w jednym szeregu. Są elektryczne ogrzewane i oświetlane, tak, że odpowiadają wszelkim warunkom pokoju. Łazienek wprawdzie nie mają, ale w jednej z nich urządzono łazienkę, by nowocześni Djogeneswoie mogli się także wykąpać w razie ochoty i potrzeby.

Pismo amerykańskie, z którego czerpiemy tę wiadomość, nie podaje nam tylko, czy z tej oferty nowoczesnego Djogenesa skorzystali jego przyjaciele.

Program stacyj broadcastingowych

Czwartek, 23 grudnia.

Warszawa (400 m) 15—15'15 Komunikat gosp. 17'30—18'55 Koncert. 19'55—20'20 Walka z gruźlicą (odczyt). 20'30—22 Koncert. — Sygnał czasu. Informacje prasowe. **Wiedeń** (517.2, 577 m) 16'15 Koncert. 19 Odczyt dla radjoamatorów. 20'05 Serenady. **Berlin** (484, 566 m) 20 Przeniesienie z opery „Butterfly“. 22'30—24'30 Muzyka taneczna. **Frankfurt** (428.6 m) 20'15 Wesoły wieczór. 21'15—22'15 Koncert. **Praga** (348.9 m) 20 Prognoza. 20'02 Koncert. 22 N... ści. Sport. Teatr. **Zurych** (492 m) 19,15 Giełda 21 Walce popularne.

Wesoły kącik

ZAJMUJĄCA LEKTURA

Młody dyrektor banku, kawaler, przychodzi raz wcześniej do biura i zastaje stenotypistkę zatopioną w lekturze. — „Zapewne bardzo zajmująca powieść, jeśli Pani czyta podczas godzin biurowych“. — Bardzo zajmująca i znakomita powieść, panie dyrektorze. Mianowicie o przystojnej stenotypistce z którą ożenił się młody i przystojny dyrektor“.

W STRACHU

„Dla Boga, pada deszcz, a moja żona w mieście“. — „No, cóż w tem strasznego, zapewne wstąpiła gdzieś do sklepu“. — „O to właśnie idzie!“

SENTYMENTALNA

„Ach, Edwardzie, tak w sobie nie masz nic wewnętrznego!“ — „Mam się może postarać o tasiemca?“.

Odpowiedzi redakcji

X. Y. I WIELU INNYM: Na zapytania odpowiadamy tylko na tem miejscu lub w Informatorze gospodarczym a nie listownie wobec czego załączanie znaczków pocztowych jest bezcelowe.

JEDNA Z NIESZCZĘŚLIWYCH MATEK: Pismo Pani przesłaliśmy dyrekcji odnośnego Zakładu. Bez gruntownego zbadania stosunków nie moglibyśmy go zamieścić.

TARNOWIANIN: Centrala Tow. Emigracyjnego w Warszawie, Muranowska 34. — Poda każda lepsza księgarnia.

DRZEWO: O ile jest istotnie obywatelem amerykańskim, to nie jest obowiązany do służby wojskowej w Polsce.

SOKOŁÓW: Korespondencje zamieszczamy tylko od organizacyj lub osób nam znanych. — Gratulację skierować należy oddzielnie do administracji.

Z teatru, literatury i sztuki

— **Z KRAKOWSKIEGO TEATRU ŻYDOWSKIEGO.** Dziś we czwartek i jutro w piątek teatr zamknięty. w Sobotę odegraną zostanie ciesząca się ciągłem powodzeniem tragedja Tollera pt. „Hinkemann“. Sztuka ta wywołuje stale przy wysprzedanej sali entuzjazm publiczności i daje gwarancję dalszego powodzenia. W przygotowaniu niegrana dotychczas sztuka młodego i utalentowanego pisarza B. Resslera pt. „Światło i cienie“.

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Dziś we czwartek po raz 6-ty „Kredowe koło“ Klabunda, jutro w piątek teatr zamknięty. Reperetuar dni świątecznych ze względu na widzów przyjezdnych przyniesie przegląd najsilniejszych pod względem artystycznym i frekwencyjnym spektakli sezonu. Dane tedy będą urocza komedja Vautela „Proboszcz wśród bogaczy“, „Kredowe koło“„ Akropolis“ oraz „Betlejem polskie“ Rydla.

— **PRZEDSTAWIENIA SYLWESTROWE W BAGATELI.** W dniu 31 grudnia w Bagateli odbędą się dwa przedstawienia Sylwestrowe ze znakomitym programem. W wieczorach tych wezmą udział wybitne siły warszawskie i miejscowe. Część aktualno satyryczna reżyserowana przez znanego artystę i reżysera A . Piekarskiego, obejmować będzie aktualny prolog noworoczny, satyryczne nagrobki różnych znanych osobistości, oraz dowcipne życzenia noworoczne pióra p. Jadwigi Migowej. Początek pierwszego przedstawienia o godz. 8 wieczorem drugiego o godz. 11 wieczorem. Bilety do nabycia w kasie Bagateli.

———o§o———

KRAKOWSKI TEATR ŻYDOWSKI (Bocheńska 7)
(pocz. o godz. 8 wiecz.)

Czwartek: Teatr zamknięty.
Piątek: Teatr zamknięty.

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO
(pocz. o godz. 7'30 wiecz.)

Czwartek: „Kredowe koło“.
Piątek: Teatr zamknięty.

TEATR POPULARNY „NOWOŚCI“.
(pocz. o godz. 7'30 wiecz.)

Czwartek: „Wesoła wdówka“.
Piątek: Teatr zamknięty.

REPERTUAR KIN KRAKOWSKICH

BAGATELA: „Łzy błazna“ (Lon Chaney).
SZTUKA: „Najpiękniejsza kobieta świata“.
UCIECHA: „3 hultajów“. „Kabaret pod siódmem niebem“.
WARSZAWA: „Noce paryskie“.
PROMIEŃ: „Maharadża“ (Rudolf Valentino).
NOWOŚCI: „Ciernista droga kobiety“.
REDUTA: „Intrygi dworu Ludwika XV“.

———o-§-o———

———o§o———

———o-§-o———

JÓZEF POPPER-LYNKEUS

Przyjaciółki

Pewna piękna pani ciężko zachorowała i po długich cierpieniach poczuła, że już zbliża się jej koniec.

Poleciła sprosić swoje przyjaciółki, aby się z niemi pożegnać.

A więc usiadły wszystkie wokoło jej łoża, ale — chora, chociaż zachowała przytomność, nie mogła ani jednej poznać!

I nie dziw! Przez całe życie nie patrzała przyjaciółkom w oczy, oglądała jedynie suknie, aby je krytycznie osądzić.

Teraz jednak, gdy panie siedziały przy łóżku i pokazywały jej jedynie swoje oblicze nie mogła biedaczka ich poznać i mieszała jedną z drugą.

(Tłóm. M. S.)

Wielki krok naprzód w walce z gruźlicą

Państwowy Instytut Bakterjologiczny w Genewie rozesłał na świat cały niesłychanie doniosłą wieść o wielkiej zdobyczy, dokonanej w dziedzinie walki z gruźlicą. Szukanie dróg naj skuteczniejszego zwalczania tej trapiącej ludz kość plagi stanowi oddawna już stały przedmiot badań uczonych. Przed kilkudziesięciu laty zdawało się, że profesor Koch natrafił wre szcie na zbawczy środek w postaci wynalezionej przez siebie tuberkuliny, która nie ziściła jednak pokładanych w niej nadziei. Obecnie z oficjalnego ogniska wiedzy wyszła wieść o odkryciu znanego szwajcarskiego bakteorjologa Henryka Spahlingera, dotyczącem ochronnego szczepienia bydłu antituberkulozy celem uodpornienia go na przyjmowanie zarazka gruźlicy, której głównym rozsadnikiem są krowy. — Wyniki jego badań otwierają przed walką z gruźlicą nowe zupełnie horyzonty. Zarazek gruźlicy dostaje się człowiekowi przez usta, prze dewszystkiem z krowiem mlekiem, zatem już w okresie wczesnego dzieciństwa. Nikt z nas też nie jest wolnym od niego, na szczęście wszakże posiadamy w nas samych naturalne ośrodki obrony, dość silne do opanowania utajonego w nas wroga. Bakcyle gruźlicy, dostawszy się do przewodu pokarmowego człowieka, pozostają w stanie spoczynku w gruczołach, przystosowując się do organizmu ludzkiego i wybuchają wówczas dopiero, kiedy siła odporna danej jednostki słabnie wskutek niekorzystnych dla ogólnego jej stanu warunków. Że bydło może być sku tecznie uodporniane na zarazek gruźlicy, wiedział Spahlinger już w roku 1917, gdyż o rok wcześniej szczepił we Fryburgu systematycznie w ciągu kilku (6-ciu) miesięcy 20 krowom zara zek ten tak dalece bez żadnej dla nich szkody, że pozostały one zupełnie zdrowe. Wszystkie cielęta szczepione uodporniającą antituberkulo zą p. Spahlingera, okazały się najzupełniej nie przystępnemi na zarazek gruźlicy i, po zabiciu ich, nie znaleziono przy autopsji żadnych śladów tuberkulozy, zaś u wszystkich bez wyjątku nieszczepionych stwierdzono mniej lub więcej rozwiniętą gruźlicę. Wynik ten stanowi niezmiernie szczęśliwy zwrot w sprawie zapobiegawczego uodporniania bydła. Ten sam proces uodporniania da się niewątpliwie zastosować i u ludzi, tak, że nietylko nie będą oni zarażali się zarazkami z mleka krowiego, ale własny ich organizm będzie trwale niedostępny dla bakcylów tuberkulicznych, dostających się do niego inną drogą.

———

Z giełdy

Giełda krakoska z 22 bm. Akcje: Bank przem.0.10, 0.11, Tohan 0.23, Zieleniewski 11.50, Parowozy 0.25 Górka 16.70, 16.90, Strug 0.28, Chybie 4.40.

Giełda zbożowa

Poznań, dnia 22 b. m. (PAT) Żyto 37·25—38·25 — Pszenica 46·50—49·50 — Jęczmień 28·00—31·00 — Jęczmień browarniany 31·50 - 36·50 — Owies —·— — —·— — Mąka żytnia 70% 54·25 —·— — Mąka żytnia 65% 55·75 —·— — Mąka pszenna 65% 70·00 — 75·00 — Ospa pszenna 27·00——·— — ospa żytnia 26.00—27·00 — ziemniaki stołowe —— —— — ziemniaki gorzelniane 6·50———— gorczyca 63·00—83·00 Rzepka —·00— -·00 — Groch Wiktorja —·————·— Usposobienie spokojne,

Giełda warszawska

Warszawa 22 bm. (PAT.) **Giełda waluty.**

Dolary 8·98, sprz. 9·—, kup. 8·96.
Belgja 125·55, 125·86, 125·24.
Londyn 43·74 sprz. 43·85, knp. 43·63
N. Jork 9·—. sprz. 9·02, kup. 8·98.
Paryż 36·20, sprz. 36·22, kup. 36·04.
Praga 26·72 sprz. 26·78 kup. 26·66,
Szwajcarja 174·40, sprz. 174·83, kup. 173·97
Włochy 40·18, 40·25, 40·08.
Wiedeń 127·44. sprz. 127·76. kup. 127·12.

Papiery procentowe: 8 proc. pożyczka konwersyjna 96.25, 5 proc. pożyczka konwersyjna 47—47.10—47 pożyczka kolejowa 9.23, pożyczka dolarowa 80—80.50 —80. Tendencja niejednolita słabsza.

Akcje: Bank Polski 81·50 81·25, 82·50, Bank Prze mysłowy Lwów 0·10 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 5·50, Puls 4·—, Wild — Cegielski 13 —, Parowozy 0·26 Zawiercie —·— Żegluga 0·— Polska nafta 0·—, Siła i Światło 21·— Chmielów —·— Starachowice 2·01, Pocisk —— Zieleniewski 12·25 Żyrardów 10·60 Chodorów ———

Giełda wiedeńska

Giełda wiedeńska z dnia 22 b. m. (PAT **Dewizy.** Amsterdam 28272, Belgrad 1247, Berlin 168·35 Bruksela 98·34, Budapeszt 99— Bukareszt 370, Chrystjania —·—, Kopenhaga 188·30, Londyn 3431, Madryt 108·—, Medjolan 3145, Nowy Jork 707—, Paryż 2830, Praga 2094, Sofja 5·09, Sztokholm 18895, Warszawa, 78·23 — 78·78, Zurych 136·71 dolary 705·40, niemieckie ·10, angielskie —·—, jugosłowiańskie 1244, norweskie —·— polskie 78·30—78·30 rumuńskie ——, szwedzkie —·— szwajcarskie 136·45, hiszpańskie——— czeskie 92, węgierskie 18·94, tureckie —·—

Akcje: Zieleniewski 96·— Silesja — Fanto 110 Gal. karpaty 86·2, Galicja 910, Siersza 24·5, Bank Małopolski ——— Bank Hip. Tepege —·—.

Giełda zurychska

Zurych, 22. 12 PAT. Paryż 20.65, Londyn 25.09 1/4 Nowy Jork 5.17 1/4, Belgja 71.95, Włochy 22.95, Hiszpanja 79, Holandja 206.85, Berlin 123.15, Wiedeń 73.05, Sztokholm 138.20 Oslo 130 1/4, Kopenhaga 137.80, Sofja 3.75, Praga 15.32 i pół. Warszawa 57.50, Budapeszt 72.40, Białogród 9.12 i pół, Ateny 6.40, Konstantynopol 2.60, Bukareszt 2.75, Helsingfors 13, Buenos Aires 213.50. Tendencja bez zmiany.

Giełda londyńska

Londyn, 22. 12 PAT. Nowy Jork 4.85 1/8 Holandja 12.13, Francja 121.30, Belgja 34.88 3/8 Włochy 109.06, Niemcy 20.37 i pół, Szwajcarja 25.08 i pół, Hiszpanja 31.74 i pół, Danja 18.20 i pół. Szwecja 18.15, Norwegja 19.28, Helsingfors 192.55, Praga 163.75.

Giełda paryska

Paryż, 22. 12 PAT. Londyn 121 1/8 Nowy Jork 25.04, Belgja 348 i pół Hiszpanja 382.50, Włochy 111.40, Szwajcarja 484.50, Danja 667, Holandja 1002, Norwegja 630, Szwecja 669, Praga 74.25, Rumunja 13.60, Niemcy 597.

Giełda nowojorska

Nowy Jork, 22. 12 (A.W.). Warszawa 11.75 Londyn 485 1/16, Paryż 400 3/4, Wiedeń 14 1/16—14 1/8. Praga 296 1/4, Włochy 448, Belgja 13.91. Budapeszt 14 1/16—14 1/8, Szwajcarja 19.33 3/4, Helsingfors 252, Sofja 72. Holandja 39.99. Oslo 25.16, Kopenhaga 26.64 i pół Sztokholm 26.72, Hiszpanja 15.26. Bukareszt 53, Tokio 48.87, Berlin 23.80, Belgrad 176 3/4, Montreal 99.94.

Czarodziejska różdżka

Czarodziejska różdżka średniowiecza, zamieniona dziś na różdżkę elektryczną, niejednokrotnie ogromne oddała usługi przy odkrywaniu podziemnych źródeł nafty i wód mineralnych, oraz różnego gatunku soli. Teraz znów, okazało się, że różdża może odnaleść i metale. Oto w okolicy miejscowości Bolidem w Szwecji, trzech uczonych, pp. Dr. Gazelin, dr. Lundberg i Dr. Sundberg posługując się wyłącznie różdżką elektryczną odkryło bogate pokłady rudy złotej. Dr. Gazelin wprawdzie mocno się zastrzega, aby jego różdżka elektryczna miała coś wspólnego z różdżką magiczną wiejskich poszukiwaczy źródeł i twierdzi, że jego różdżka elektryczna jest ściśle i dokładnie obliczonym przyrządem fizycznym, opartym na rzetelnych doświadczeniach naukowych i działanie jej polega na odchyleniach w polu elektrycznem. Słuszniejsze byłoby twierdzenie, że różdżka znachorów wiejskich była też prymitywnym przyrządem fizycznym, którego działanie w cudowny sposób sobie tłumaczono. Różnica jest podobna, jak między kompasem starożytnych i dzisiejszym chronometrem. Różdżka Dra Gazelina jest niesłychanie subtelna i odnajduje złoto, ukryte nawet w głębinie zwykle grubych skał. Prócz złota dr. Gazelin wraz ze swymi pomocnikami odkrył także srebro i arsen. Ten ostatni drogi metal odkryto w takich ilościach, że rząd szwedzki przystępuje do budowy kolei, mającej miasteczko Skelleftea połączyć z brzegami Bałtyku, gdzie się te pokłady znajdują.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc styczeń.

Unja międzyparlamentarna nie może zająć się sprawą pogromów w Rumunji z powodu „braku dowodów rzeczowych“

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 22. 12. Sin. W odpowiedzi na telegram Koła Żydowskiego do Unji Międzyparlamentarnej w sprawie ostatnich ekscesów antyżydowskich w Rumunji, który to telegram był podpisany też przez posła Kirschbrauna, po seł Kirschbraun, jako członek Unji Międzyparlamentarnej otrzymał odpowiedź, w której Unja wyjaśnia, że sprawą tą zajmować się nie może „z powodu braku dowodów rzeczowych“.

W odpowiedzi na to pismo poseł Kirschbraun wysłał dziś do Unji Międzyparlamentarnej pismo, w którem oświadcza, że jest przekonany, że różne instytucje żydowskie dostarczą Unji Międzyparlamentarnej dostatecznej ilości dowodów, które w należytem świetle przedstawią ostatnie wydarzenia w Rumunji.

Oficjalny organ sowiecki o stosunkach polsko-litewskich

Moskwa, 22 12 PAT. Wolf. „Izwiestja“ wskazuje na oświadczenie polskiego ministra spraw zagranicznych Zaleskiego co do postanowienia Polski nie mieszaniea się w wewnętrzne sprawy Litwy i wita oswiadczenie Waldemarasa o dalszym podtrzymaniu stosunków między Litwą a Unją Sowiecką jakoteż co do podtrzymania traktatu sowiecko-litewskiego. Głównie to oświadczenie wywołało wielkie wrażenie w warszawskich kołach politycznych, które oczekiwały od wypadków kowieńskich skutków zagraniczno-politycznych. Unja sowiecka będzie wyczekiwała spokojnie rozwoju wypadków i będzie stała nadal na stanowisku, że niemożliwem jest pozostać w bezczynności w razie gdyby metody Żeligowskiego w tej czy innej formie miały być zastosowane w celu zniszczenia niezawisłości Litwy.

Socjalistyczni posłowie zjawili się w sejmie litewskim

Kowno, 22. 12 PAT. Jidische Stimme donosi, że wczoraj po raz pierwszy ukazali się w sejmie litewskim posłowie socjaldemokratyczni. Posłowie Pleskajti i Zukauskás oświadczyli, że uważają, iż nowy rząd potrafi pozyskać sobie większość. Dawniejsza bowiem koalicja była już bardzo słaba, gdyż frakcja polska i niemiecka z niej wystąpiły. Obie te frakcje będą się mogły z łatwością porozumieć z nowym rządem.

Na pytanie czy socjaldemokraci wezmą udział w posiedzeniach sejmu posłowie ci odpowiedzieli potakująco, zaznaczając jednak że socjaldemokraci przejdą do opozycji skoro sejm rozpocznie swą anormalną pracę. Socjaldemokraci wniosą również szereg interpelacyj w sprawie aresztowań posłów socjaldemokratycznych.

Deklaracja programowa Waldemarasa

Kowno, 22. 12 PAT. Minister oświaty Bystras oświadczył, że na następnem posiedzeniu sejmu kowieńskiego premjer Waldemaras złoży deklarację rządową. Deklaracja będzie bardzo krótka i ograniczy się do podkreślenia zasadniczych linij polityki nowego rządu.

Polska wystawa produktów przemysłowych i rol. we Wiedniu

Wiedeń, 22. 12 PAT. Z inicjatywy poselstwa polskiego w Wiedniu i austrjacko polskiej izby handlowej urządzoną zostanie w Wiedniu w miesiącu marcu 1927 równocześnie z wiosennimi targami wiedeńskiemi wystawa polskich produktów przemysłowych i rolniczych. W sprawie tej odbyło się zebranie komitetu wystawy, na którem wybrano następujący komitet honorowy: minister handlu i przemysłu Kwiatkowski, minister rolnictwa Niezabytowski, poseł Berthoni, poseł Bader senator Długosz, Dr J. Twardowski i hr. Lanckoroński. Dr Twardowski zaznajomił zebranie z wynikami dotychczasowych prac przygotowawczych. Odpowiedni lokal został już wynajęty, obejmuje on trzy sale należące do najpiękniejszych w pałacu targów wiedeńskich. o łącznej powierzchni 560 m kw. Komisarzem wystawy wybrany został sekretarz izby handlowej polsko austrjackiej p. L. Aprill.

Uwagi do projektu rządowego o targach i wystawach

Izby handlowe i przemysłowe przesłały Ministerstwu Przemysłu i Handlu obszernie umotywowane opinje o projekcie rozporządzenia p. Prezydenta Rzplitej oraz o rozporządzeniu wykonawczem, dotyczącem wystaw przemysłowo-handlowych i targów gospodarczych. Główny położono nacisk na usankcjonowanie w samem rozporządzeniu Targów Wschodnich we Lwowie i Targu Poznańskiego w Poznaniu. Po zatem wymienione sfery wypowiadają się za przelaniem na urzędy wojewódzkie kompetencji do udzielania zezwoleń na imprezy targowe i wystawowe o charakterze lokalnym oraz za wyłączeniem z pod postanowień projektowanych rozporządzeń wystaw poszczególnych przedsiębiorców, organizowanych wyłącznie dla sprzedaży lub reklamy własnych wyrobów, od których nie jest pobierany żaden wstęp

Policjant skazany na śmierć za zamordowanie Żyda

Nowy Jork. (ŻAT) Dnia 2 stycznia br. do szklarza żydowskiego Samuela Krejnina przyszedł policjant i zażądał 2 dolarów. Gdy Krejnin odmówił, policjant wszczął awanturę. Krejnin zaskarżył policjanta do władzy p zełożonej Komisarz policji wezwał wszystkich policjantów, przyczem Krejnin poznał winnego. Komisarz zerwał awanturnikowi oznaki służbowe, a wówcza policjant, nazwiskiem Bregon wyjął rewolwer i trzykrotnie strzelił do Krejnina, który padł trupem na miejscu.

Podczas rozpraw sądowych Bregon się tłómaczył, że działał w stanie nietrzeźwym. Sąd skazał go na śmierć. Prośba o ułaskawienie została odrzucona i wyrok został wykonany. Bregon został stracony przy pomocy prądu elektrycznego.

Ulica nowojorska nazwana imieniem pierwszego poległego żołnierza żydowskiego

New Jork. (ŻAT) Rada Miejska New Jorku uchwaliła nazwać jedną z ulic w dzielnicy Bronks „Latkin Street“ dla uwiecznienia pamięci pierwszego żołnierza żydowskiego z tej dzielnicy, który poległ na polu walki we Francji, podczas wielkiej wojny światowej.

—oŞo—

Wywiad z Massarykiem

Paryż, 22. 12 PAT. „Le Matin“ zamieszcza wywiad swego praskiego korespondenta z prezydentem Massarykiem. Massaryk oświadczył, że ostatnie wypadki w Europie wschodniej nie wywrą zdaniem jego wpływu na stosunki w państwach małej ententy. Prezydent jest przekonany, że następca Nincicza prowadzić będzie w tej mierze ściśle tą samą politykę co Nincicz. Prezydent Massaryk aprobuje całkiem nowy kurs polityki zainaugurowany przez Brianda. Czechosłowacja postępować będzie po tej samej drodze.

Konferencja Brianda z v. Hoeschem

Berlin, 22. 12 PAT. Biuro Wolffa donosi z Paryża, że Briand odbył wczoraj popołudniu dłuższą konferencję z ambasadorem niemieckim von Hoeschem. W toku rozmowy poruszona była między innemi, w związku z ostatniemi naradami genewskiemi sprawa traktowania niezałatwionych jeszcze dwóch punktów programu rozbrojenia Niemiec.

Przygotowania do stabilizacji dynara

Białogród, 22 XII PAT. Na wczorajszem posiedzeniu rady nadzorczej Narodni Banka generalny dyrektor zdał sprawozdanie ze swej podróży do Londynu i Paryża. Gubernator banku angielskiego Montagu Norman przyrzekł swoją pomoc przy ustawowem stabilizowaniu dynara, poprzednio jednak musi być uregulowana kwestja jugosłowiańskich długów wojennych i przedwojennych, zaciągniętych w Anglji. Gubernator Banku Francuskiego życzył sobie ściślejszej współpracy, ponieważ zasady stabilizacji dynara są identyczne z zasadami stabilizacji franka.

Nowy sukces kandydata robotniczego w Anglji

Londyn, 22. 12 PAT Przy wyborach dodatkowych do izby gmin w Smethwick kandydat partji robotniczej Mosley, zięć zmarłego lorda Curzona otrzymał 16.077, kandydat konserwatystów Pike 9495 głosów, kandydat liberałów Baylis 2600 głosów. Wybory dodatkowe nastąpiły z powodu złożenia mandatu członka partji robotniczej Davisona.

Końcowe rezultaty w turnieju szachowym w Meranie

Meran, 22. 12 PAT. Turniej szachowy. Ostatnia runda. Yates zwycięża Groba, Roselli zwycięża Alimonda, partje Tartakower—Patay remis, Kosticz—Spielmann remis, Sacconi—Colle remies, Canal—Kalapso remis. Rezultaty końcowe są następujące: Colle 9 punktów, pierwsza nagroda Canal Przepiórka, Spielmann 8.5 punktów, 2-ga, trzecia i czwarta nagroda Kosticz, Yates po 8 punktów, piąta i szósta nagroda Grünfeld, Tartakower, po 7.5 punktów, siódma i ósma nagroda. Bez nagrody Roselli 5 punktów, Grob, Patay, Sacconi 4.5 punktów Alimendo 4 punkty Calapso 3 punkty.

Zamach na pociąg elektryczny

Haga, 22. 12 PAT. Wczoraj wieczorem dokonano na pociąg elektryczny, który jechał w stronę Hagi zamachu. Trzech nieznanych sprawców podłożyło na szyny ciężką rurę żelazną. Maszynista nie był w stanie zatrzymać pociągu. Ofiar w ludziach nie było. Sprawcy zostali aresztowani.

Napady studentów rumuńskich nie ustają

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Bukareszt, 22 12 (D) Studenci rumuńscy urządzili dzisiaj ponownie demonstracyjny pochód przez ulice miasta, połączony z napadaniem na bezbronnych przechodniów żydowskich. Studenci uzbrojeni byli w laski i pałki gumowe. Cały szereg osób pobita. Na dworcu kolejowym studenci napadali na żydowskich pasażerów i bili ich do krwi.

Wedle wiadomości nadeszłych z Beserabji, ponowiły się tam w ostatnich dniach ekscesy antyżydowskie, przytem dojść miało do rozlewu krwi.

Medycy żydowscy w Bukareszcie nie wpuszani do zakładów medycznych

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Bukareszt, 22 12 (D) Żydowscy studenci medycyny na uniwersytecie w Bukareszcie od szeregu tygodni nie mogą brać udziału w wykładach i ćwiczeniach, ponieważ studenci rumuńscy ustawili przed wszystkimi budynkami zakładów medycznych warty niedopuszczające do wnętrza studentów żydowskich.

Po wyroku w Landau

Niezwykłe oburzenie w Niemczech.

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Berlin, 22 12 (T) Z Koblencji donoszą: Wczorajszy wyrok uwalniający oficerów francuskich od winy i kary za strzelanie do obywateli niemieckich, skazujący natomiast tych ostatnich, odbił się potężnem echem w całym obszarze okupowanym. Niemiecki komisarz dla krajów okupowanych przesłał francuskim władzom okupacyjnym pismo z wyrazami oburzenia z powodu wyroku, jaki zapadł w Landau.

Minister Rzeszy dla krajów okupowanych dr Bell oświadczył dzisiaj, iż rząd niemiecki byłby zmuszony zaniechać polityki porozumienia i pojednania z Francją na wypadek gdyby władze francuskie lekceważyły umowy zawarte w Locarno i Thoiry. Rząd Rzeszy — oświadczył minister — nie mógłby oprzeć się presji ludności niemieckiej, która wciąż zarzuca rządowi zawieranie układów pojednawczych, bardzo pięknie brzmiacych na zewnątrz, niedotrzymywanych jednak na wewnątrz.

Jak się dowiaduję, otrzymał ambasador niemiecki w Paryżu v. Hoesch od rządu niemieckie go polecenie podjęcia kroków wobec rządu francuskiego w sprawie wyroku w Landau

Ostre demarche v. Hoescha w Paryżu

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Paryż. 22. 12. (K) Dziś zjawił się na Quai d'Orsay ambasador niemiecki von Hoesch, który ostro zaprotestował w imieniu swego rządu przeciwko wyrokowi sądu francuskiego w Landau. V. Hoesch zaznaczył, że jedynem zadośćuczynieniem byłoby natychmiastowe zniesienie wyroku i bezzwłoczne wypuszczenie zasądzonych obywateli niemieckich z więzienia.

Socjaliści francuscy interweniują

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Berlin. 22. 12. (T) Frakcja socjal-demokratyczna w Reichstagu zwróciła się do zarządu francuskiej partji socjalistycznej z wyrazami oburzenia przeciwko wyrokowi w Landau, prosząc zarazem o interwencję u władz francuskich, celem zniesienia wyroku dla umożliwienia kontynuowania polityki Locarna.

W odpowiedzi zarząd francuskiej partji socjalistycznej nadesłał socjalistom niemieckim telegram, w którym obiecuje przystąpić natychmiast do odpowiedniej akcji, celem zniesienia wyroku który zapadł w Landau.

Protest niemieckich sprawozdawców z procesu do Brianda

Berlin. 22. 12. W związku z wyrokiem wydanym przez francuski sąd wojenny w Landau w sprawie zastrzelenia robotnika niemieckiego przez oficera francuskiego Rousiera, Biuro Wolffa donosi, że obecni na rozprawie sprawozdawcy niemieckich pism wystosowali do ministra Brianda zbiorowy protest w którym wskazują na pogwałcenie przez trybunał francuski poczucia sprawiedliwości całego narodu niemieckiego, - kotež uznanych we wszystkich państwach zasad prawnych.

Żydzi wobec powszechnego spisu ludności w Rosji sowieckiej

Moskwa, (ŻAT) Rozpoczął się powszechny spis ludności w Rosji sowieckiej. Arkusze spisowe zawierają również pytania, dotyczące narodowości języka ojczystego i wyznania. Organizacje żydowskie, prasa oraz miejscowe sowiety żydowskie czynią wysilki, aby spis przeszedł z powodzeniem. Wydano odezwy, wzywające ludność żydowską, aby udzielała pełnych i ścisłych odpowiedzi. Przypuszczać należy, że wyniki spisu rzucą dużo światła na zmiany w strukturze społecznej i gospodarczej oraz w sytuacji politycznej i kulturalnej ludności żydowskiej, które zaszły od czasu poprzedniego spisu ludności.

W odezwie rządu sowieckiego, podpisanej przez przewodniczącego W. C. I. K. Kalinina, powiedzianem jest, że winien być ustalony dokładny skład narodowościowej Rosji sowieckiej, aby rząd mógł prowadzić celową i konsekwentną politykę narodowościową z większą pewnością i mocą. Podług danych posiadanych przez tutejską akademję naukową w Rosji sowieckiej przebywa obecnie 155 różnych narodowości.

Mieszkańcy Tel Awiwu nie mają prawa wyborczego do rady miasta Jaffy

Jerozolima, (ŻAT) Rząd palestyński stwierdził, że mieszkańcy Tel-Awiwu nie mają praw wyborczych do Rady Miejskiej w Jaffie. Mieszkańcy Tel-Awiwu zaprotestowali przeciwko tej uchwale, powołując się na artykuł 11 statutu Tel-Awiwu, który przyznaje im prawa wyborcze w Jaffie.

Rząd palestyński jednak poprzednią decyzją swoją zatwierdził i skreślił artykuł 11 statutu Tel-Awiwu.

Samodzielna polityka Hindenburga

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Berlin. 22. 12. (T) Pewien wybitny polityk niemiecki oświadczył w rozmowie z przedstawicielem „Neue Fr. Presse“, iż w ostatnich czasach wykazuje Hindenburg niezwykłą samodzielność polityczną. Ujawniło się to zwłaszcza podczas obecnego kryzysu gabinetowego. Koła polityczne odnoszą wrażenie, że Hindenburg ma pewien ściśle opracowany plan polityczny, którego szczegółów jednak nie zdradza. Prawdopodobnie zamierza Hindenburg widzieć w nowym gabinecie nową konstelację polityczną.

Polityk ów wyraził wkońcu przekonanie, iż szanse utworzenia wielkiej koalicji w Niemczech są w chwili obecnej minimalne.

—o§o—

Powrót dra Luthra

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Berlin, 22 12 (T) Z Bremy donoszą: Dziś przybył do portu w Bremie okręt wiozący b. kanclerza dr Luthra, który wraca z podróży po krajach Ameryki południowej. Na cześć dr Luthra urządzono w Bremie uroczysty bankiet, na którym dr Luther wygłosił dłuższe przemówienie, zaznaczając, iż kraje południowej Ameryki odnoszą się z pełnem zaufaniem do Niemiec. W sprawie ewentualnego objęcia urzędu kanclerza po dr Marxie, dr Luther odmówił wszelkich wyjaśnień.

—o-§-o—

Stresemann zostaje w Berlinie

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Berlin. 22 12 (T) Minister spraw zagranicznych dr Stresemann zaniechał ostatecznie zamiaru wyjazdu na urlop oraz wyjazdu do Oslo celem odebrania nagrody pokojowej Nobla. Jak wiadomo, zamierzał Stresemann spędzić urlop w Egipcie albo w jednym z krajów Europy południowej. Obecnie zamiaru tego zaniechał, gdyż jest niezbędny w Berlinie podczas toczących się pertraktacyj w związku z kryzysem gabinetowym.

—o§o—

Dawidowicz złożył misję utworzenia gabinetu

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Belgrad. 22. 12. (D) Desygnowany premjer Dawidowicz złożył dzisiaj misję utworzenia gabinetu wobec niemożności dojścia do porozumienia ze stronnictwem radykałów.

—o-§-o—

Odprężenie w stosunkach francusko-włoskich

Wiedeń. 22 12 PAT. „Neues Wiener Abendblatt“ donosi z Paryża, że po wizycie ambasadora włoskiego bar. Avezana nastąpiło usunięcie napięcia francusko-włoskiego. Przedstawiciel Włoch wyraził zapewnienie, że Mussolini przedsięweźmie odpowiednie kroki celem stłumienia antyfrancuskiej kampanji wśród faszystów. Na konferencji poruszano również sprawę traktatu przyjaźni włosko-albańskiego.

—o§o—

Kolonizacja rolna w Palestynie

Sprawozdanie Kapłańskiego

Jerozolima. (ŻAT) Na posiedzeniu zreorganizowanej komisji doradczej przy departamencie rolniczym egzekutywy sjonistycznej kierownik tego departamentu p. Kapłański złożył sprawozdanie z dotychczasowego przebiegu kolonizacji w bieżącym roku. (5687). Podług planu należy osiedlić na roli 420 rodzin na 45.000 dunamach ziemi, które Żydowski Fundusz Narodowy nabył niedawno na równinie Hiszun. Mają tam powstać gospodarstwa indywidualne oraz zbiorowe (kwuce), między innemi również dla Żydów wschodnich jedno osiedlę dla imigrantów z klasy średniej, z tzw. 4-tej aliji. Mają się osiedlić również grupy Żydów rumuńskich i transylwańskich.

Redaktor naczelny Dr. W. Berkelhammer. — Red. odpow. Zygfryd Moses. — Nowa Drukarnia Dziennikowa, Kraków Orzeszkowej 7